

Onderwijs in Heusden

HEUSDEN

De deelgemeente Heusden, zoals wij deze nu kennen, bestond in 1795 uit twee delen.

Het noordelijk deel was Heusden, onder Beringen vallende, en bestaande uit de huidige wijken; Geenrijt, Voort, Heuvel, Hal en daarbij het noordelijk deel van Berkenbos en het noorderlijk deel van het dorp.

Het zuidelijke deel was Hauelijken, onder Vogelsanck vallende en bestaande uit de huidige wijken; Eversel, Ubbersel, Schoot en het zuidelijk deel van Berkenbos en het zuidelijk deel van het dorp.

In 1219 wordt Heusden voor de eerste maal genoemd in verband met de abdij van Corbie (bij Amiens, Frankrijk) die in het gebied van Beringen heerlijke rechten en vrijheden bezat. De abt van Corbie verkocht deze rechten in 1559 aan Godfried van Bocholt. Zijn dochter trouwde met Herman van Hoensbroek, Heer van Oostham, en zij ontving van haar ouders de stad Beringen en het dorp Heusden.

De eerste vermelding van Houelijken komt voor in 1280 toen Arnold V, graaf van Loon, een jaarlijkse rente gaf op grond, gelegen onder meer te Zolder, Viversel en Houelijken aan Margareta, dochter van Philips, graaf van Vlaanderen. Omstreeks 1308 schonk Arnold V de dorpen Zolder, Zonhoven, Houthalen en Houelijken aan zijn dochter Mathilde, ter gelegenheid van haar huwelijk met Godfried van Heinsberg. Hieruit ontstond de baronie Vogelsanck.

Het is zeker dat Heusden en Houelijken reeds voor 1400 een eigen parochie vormden, weliswaar met een zekere afhankelijkheid van Beringen. De eerste pastoor waarvan de naam ons bekend is is, was Joannes de Bonem. Hij werd in 1400 gekozen tot landsdeken van Beringen, maar bleef pastoor te Heusden.

VOORGESCHIEDENIS

In vroegere tijden was het de zorg van de pastoor om katholiek onderwijs in te richten. In Heusden was dit niet anders. In 1579 vinden we de vermelding dat Antoon Leen toen koster-schoolmeester was.

De school in Heusden-centrum was een gemeenteschool, maar was zeer sterk verbonden met parochie en kerk. Er waren zowel jongens als meisjes die school liepen en ze betaalden toen 5 stuivers per maand in geld of in natura. Slechts de kinderen van arme ouders kregen gratis onderwijs. De "armentafel" betaalde voor hen een vergoeding aan de school.

De schooltijd verliep toen ongeveer van Allerheiligen tot Palmzondag. In de zomer kwamen de kinderen niet naar school, dan moesten ze op de boerderij meewerken.

Begin 1830 beoordeelde de onderwijzer-inspecteur J.M.Loos, tevens burgemeester van Peer, het onderwijs in Heusden als redelijk tot middelmatig. De klaslokalen kregen een beoordeling van slecht tot gebrekkig. Rond de tijd van de inval van de Hollanders waren de lokalen erg vervallen en vervuild, in 1847 werd de school dan ook gedeeltelijk afgebroken. In 1849 waren er 86 jongens op school, 26 ontvingen gratis onderwijs. Er liepen 70 meisjes school waarvan 14 gratis onderwijs ontvingen. 4 jongens en 6 meisjes uit de gemeente gingen helemaal niet naar school.

150 leerlingen in 2 klaslokalen!

Om de toestand te verbeteren schreef pastoor Van den Savel op 10 augustus 1853 een brief naar pastoor Lambertz, stichter der zusters Ursulinen te Tildonk, die de start zou vormen van de onderwijsactiviteiten van de zusters Ursulinen te Heusden.

URSULINEN

De stichteres van de Ursulinen is de H. Angela Merici, waarschijnlijk op 21 maart 1474 geboren te Denzano bij Brescia aan het Gardameer (Italië) Zij trad toe tot de derde orde van de H. Franciscus. Ze ging op bedevaart naar het H.Land en stichtte in 1535 de orde van de Ursulinen (genoemd naar Ursula van Keulen, haar patroonheilige) waarvan zij de eerste overste was tot aan haar dood op 27 januari 1540. De orde had de opvoeding van weesmeisjes tot doel en kende snel uitbreiding. Angela de Merici is de patrones van studentes en onderwijzeressen. Zij werd ook aanroepen tegen koorts. Zij werd op 24 mei 1807 door paus Pius VII heilig verklaard. Haar feestdag valt op 29 januari.

De, uit vele legenden, bekende St-Ursula is dus niet de stichteres van de Ursulinen maar wel de patrones.

Op 25 september 1854 kwamen 4 zusters in Heusden-centrum aan. De installatie van het klooster begon onder de naam "O.L.Vrouw ter Engelen" onder leiding van de eerste overste Stefanie Persoons. De gronden werden ter beschikking gesteld door weduwe Nicolay, geboren Ghoos Maria Henrica met als grootte: 3Ha 60a 30ca. Maria Ghoos stierf op 20 januari 1870 te Heusden.

Op 5 oktober 1854 begon de school met 70 kleine en 20 grote meisjes. Het jaar daarop waren er 100 leerlingen in de dagschool en 20 in de zondagsschool. Zes zusters zorgden voor de opleiding. Men onderwees: lezen, schrijven in het Nederlands en het Frans, rekenen, geschiedenis, borduren, naaien en godsdienst.

Op 15 augustus 1879 werd een katholieke schoolraad te Heusden opgericht op vraag van de toenmalige bisschop Mgr. Mompelier. Op woensdag 1 oktober 1879 vond de opening plaats van de katholieke school in een lokaal van het klooster van de zusters Ursulinen. Het aantal leerlingen bedroeg toen: bewaarschool 55 en meisjesschool 62. In 1862 werd een pensionaat opgericht voor meisjes, met ook een Franstalige afdeling. In het pensionaat verbleven tot aan de tweede oorlog veel meisjes uit andere landen, vooral Engelsen. (Het pensionaat is in 1976 afgeschaft). De gemeente erkende de school in 1888. De gemeenteschool werd afgeschaft in 1885. En in 1895 besloot de gemeenteraad dat voortaan alle kinderen afkomstig uit Heusden, kosteloos onderwijs zouden ontvangen.

Door de ontdekking van steenkolen in de ondergrond van Heusden kwam de industrie het landschap en de levenswijze van de mensen grondig wijzigen. Gronden werden massaal opgekocht en de eerste boringen werden uitgevoerd. In Zolder zou er een steenkolenmijn verrijzen. Niet alleen was er bouwactiviteit op de mijn, maar ook aan de werkmanshuizen werd gedacht. Er verrezen vele huizenrijen, die allen bewoond werden door mijnwerkersgezinnen. Het steeds groeiend aantal kinderen in die wijken, bracht met zich mee dat ook daar onderwijs nodig was.

Opnieuw werd er beroep gedaan op de zusters Ursulinen om het voortouw te nemen. De orde besloot om ook in Berkenbos, intussen een parochie in wording, aan onderwijs te gaan doen.

Scholen in Berkenbos

HET BEGIN

Het kleine Berkenbos was door de ontdekking van de steenkool plots veranderd in één gigantische bouwwerf. Vele gezinnen kwamen afgezakt van heinde en ver om te werken in de mijn. Ze waren afkomstig vanuit alle hoeken van het land. Ze kwamen uit Vlaanderen, Wallonië, uit Polen en Italië. Het spreekt voor zich dat pastoor Franken overwoog of het niet noodzakelijk was om een hulpparochie op te richten in Berkenbos. De eerste wereldoorlog dwarsboomde evenwel zijn plannen. Zijn opvolger pastoor Paquay nam evenwel deze zaak zeer ter harte.

In de vergadering van de kerkfabriek van Heusden, gehouden op 7 oktober 1917, nam men het volgende besluit:

“Gezien de wijk Berkenbosch thans ruim 300 inwoners telt en een afzonderlijke hulp- en voedingsgemeenschap uitmaakt, dat de bevolking der werkmanswoningen nog vermeerderd is door het aankomen van 80 uitwijkelingen uit West-Vlaanderen aldaar gehuisvest; gezien het verlangen herhaaldelijk door de inwoners geuit er ene huiskapel tot stand te zien brengen voorlopig bediend door de geestelijkheid der parochie Heusden, besluit de bevoegde overheid te verzoeken wel te willen overeenkomen met het bestuurder kolenmijnen Helchteren-Zolder: Ten eerste om de gunstigste plaats te bepalen tot het opbouwen der kerk waarvan het koor voorlopig als hulpkapel zou dienen; ten tweede om vast te stellen in welke mate het bestuur der koolmijn genegen zou zijn het plan dier werken op te maken, uit te voeren of te helpen uitvoeren.”

Met vooruitziende blik hamsterde pastoor Paquay intussen alle percelen die nodig waren voor de aanbouw van een kerk, scholen en andere voorzieningen. Hij ontving grond ten geschenke op de Halheide van Maria Henrica en Maria Clementina Nulens en eveneens van Maria Josephine Vanhove, weduwe van Casimir Vanderhoydonck en haar dochter Flora. Ook kocht hij in 1917 en 1918 op naam van de Volksbank te Leuven aan aantal percelen. Van gravin de Theux ontving hij een verkoopbelofte voor het aankopen van 2 ha 29 a 90ca grond op de Halheide, gelegen op de scheiding van de gemeente Heusden en Zolder. Dit terrein kocht hij in 1922 voor 9.373 frank. Gravin de Theux schonk bovendien 2 ha 62 a 80 ca aan de kerkfabriek, om daarop een kerk te bouwen. Zij gaf bovendien aan de bisschop van Luik een verkoopbelofte voor 5 ha 90 a 20 ca grond ten behoeve van de oprichting van katholieke scholen en instellingen. Op naam van pastoor Paquay stonden ook nog als kerkelijk goed op de Halheide 3 ha 55 a 80 ca geregistreerd. Tenslotte kocht hij van de familie de Theux 1 ha 97 a dennenbos voor 7.588 frank. Hij betaalde voorlopig alles uit eigen zak. In 1923 gingen al deze terreinen in eigendom over aan de vereniging der parochiale werken van het dekenaat Beringen.

Als neef van het heilig paterke van Hasselt deed pastoor Paquay een beroep op de provinciale overste van de minderbroeders, pater Albert Lismont, om een kerk met klooster te Hal-Berkenbos op te richten. Het bisdom gaf haar toestemming op 14 juni 1922. Nadat de definitieve akte van verkoop was opgemaakt, schreef pastoor Paquay als besluit van deze transacties: *“Gode zij dank. De nieuwe stichting (Berkenbosch) zal de naam dragen van Sint-Valentinus te HeusdenZolder, ter ere van de eerbiedwaardigen dienaar Gods Valentinus Paquay mijnen vereerden en teerder beminden oom.”*

Er was een nieuwe en bloeiende parochie in wording. Berkenbos werd officieel op 27/1/ 1936 een parochie, het koninklijk besluit verscheen op 13 maart van het zelfde jaar.

HOE HET WAS

Een beschrijving van het dorp door een kloosterling bij zijn eerste kennismaking:

Berkenbos is het bedrijvig gehucht van het stille dorpje Heusden. Dichtbevolkte arbeiderswijken vormen er de kern van, terwijl lange huizenslierten zich langs alle zijden diep in het veld of de heide wagen. Het geheel doet denken aan een reusachtige octopus, die met zijn lange vangarmen, de hele omtrek wil inpalmen.

Ongeveer zeventuizend zielen noemen zich parochianen en jaarlijks overtreft het bilan der geboorte, deze der sterfgevallen..... Wie enkele maanden Heusden verliet, vindt bij zijn wederkomst een verandering. Getuigenis van vele tekorten, bewijzen van jonge levenskracht! Toch is de geschiedenis van Berkenbos zeer jong. Oudere mensen zullen u vertellen over de tijd dat er hier niets was dan bossen, uitgestrekte sparrenbossen, doorsneden door een paar grote aardewegen naar Helchteren, Zolder en Koersel. De lage lemen huisjes lagen er verspreid en verborgen en men had geen twee handen nodig om ze op de vingers te tellen. Dat noemen ze de oude tijd, de tijd van " Uchteren en spoken en ... drinken !"

Als een nieuwe scheppingsgedachte echter, sprak de industrieel: " Er komt Nijverheid, en de nijverheid kwam ! " Ze kwam en nestelde zich stevig vast, ze hakten bossen om en bouwde er haar steenkolenmijnen, omgeven door ingenieursvilla's en onmisbare arbeiderswoningen. Zo werd " Cité Berkenbos" geboren op de plaats waar men uit aloude tijden "Berkenbosch" schreef. Gedaan met de vredige rust der Kempische mensen, gedaan met het onmenselijke sloven om een arm bestaan. Het leven krijgt een ander uitzicht. Er komt nieuw volk wonen, en de ijverige pastoor van Heusden, Mr. Paquay, heeft pijn aan het hart een herder te moeten zijn van een kudde, die zo ver van de schaapstal moet weiden. Hij doet al wat mogelijk is, en koopt een stuk grond in de nabijheid van de "Cité". De dekenij Beringen wordt eigenaar van 15 ha. grond.

We zullen nog moeten wachten tot 1922 eer de paters Minderbroeders de "Parochie Berkenbos" zullen aanvaarden. Op 8 juli 1923 werd de eerste steen gelegd van de huidige parochiekerk en op 9 juli 1924 gebeurt de plechtige inwijding. Pater Amideus Ceysens werd de eerste kapelaan, later eerste pastoor, en zal dit blijven tot 1963. Er was een bloeiende parochie gesticht.

AANKOOP BOUWGROND

Op 22 augustus 1922 werd voor notaris Boesmans te Beringen de akte verleden ten voordele van "Klooster der Ursulinen" met zetel te Heusden, waarin de aankoop gesloten werd van: "1 hectare heide te nemen met zijde uit eene grootere te Heusden op 'de Halheide'sectie A nr. 73 L9" daar lieten de zusters Ursulinen te Berkenbos de eerste schoollokalen bouwen.

De gemeenteraad en de bestendige deputatie van de provincie keurden de plannen goed.

De school in Berkenbos was een feit.

De school werd in 1922 door de gemeente aangenomen en de staatstoelagen werden daarop verleend. Een heraanneming gebeurde in 1945. Het schoolcomité, waarvan de heer

R.H. Van der Eycken voorzitter was, benoemde in 1922 mej. Josephine Goffin uit Linde-Peer tot onderwijzeres. Zij werd in 1924 opgevolgd door zuster Philomène. In hetzelfde jaar werd mej.

Justine van Eyck aangesteld als onderwijzeres van de nieuwe bewaarschool te Berkenbos. Er waren in 1924, 26 meisjes die school liepen in het lager onderwijs, het kleuteraantal was 61.

De eerste jaren moesten de zusters elke dag te voet van Heusden-centrum naar Berkenbos heen en weer lopen. Hierin kwam pas verandering in 1933 doordat voor hen een klein klooster gereed kwam.

ONDERWIJS EN PERSONEEL

Dat was de grote bekommernis voor pastoor Ceysens. De meisjes konden reeds in eigen parochie onderwijs genieten. De jongens moesten nog naar Heusden-centrum voor hun onderwijs. Daarom werd er uitgezien naar kloosterling-onderwijzers. Een aanvraag werd gericht naar de algemene overste van de congregatie der broeders te Oostakker, doch vader Amedé, toenmalig algemene overste verlangde eerst een eigendom, teneinde te kunnen bouwen op eigen grond. Het was 1 oktober 1926 toen volgende akte tussen de " Vereniging de Parochiale Werken der Dekenij Beringen" enerzijds en het " Algemeen bestuur de Broeders van O.L.Vrouw van Lourdes" ten andere zijden werd opgesteld

Art. 1: De "Vereniging der Parochiale Werken der Dekenij Beringen" geeft in volle eigendom aan de "Vereniging Zonder Winstbejag Juvenaats Sint Jacobus Lacops" te Puurs, bestuurd door enige broeders van O.L.V.v.Lourdes, wiens moederhuis gelegen onder de gemeente Heusden, provincie Limburg, sectie A nummer 73, letter U 4, ter grootte van 1 ha. 77a. 20 ca., en grenzende ten oosten aan de eigendom der E.P.Minderbroeders, ten zuiden aan de weg, ten oosten en ten noorden aan de eigendom der vereniging der Parochiale Werken van de Dekenij Beringen.

Art. 2: De andere helft van gezegd land, wordt aan dezelfde vereniging " Sint Jacobus Lacops" te Puurs, in kosteloos vruchtgebruik gegeven, zolang de Broeders van O.L.V.v. Lourdes zich in de gemeente Heusden, met het lager onderwijs aldaar belasten.

Art. 3: Voor het helpen bouwen der schoollokalen verleent het gemeentebestuur van Heusden een subsidie van 35.000 francs, op voorwaarde dat de broeders van O.L.V.v.Lourdes zich ten minste twintig jaren, met het lager onderwijs der jongens, in de gemeente Heusden belasten

Art. 4: Moest het gebeuren dat de broeders van O.L.V.v.Lourdes dit onderwijs, om een of andere reden, niet meer op zich kunnen nemen, dan zullen ze van die som, een twintigste terugbetalen, voor elk jaar dat ze er min dan twintig jaren werkzaam geweest zijn.

Art. 5: Indien de broeders van O.L.V.v.Lourdes de gemeente moesten komen te verlaten, dan zullen zij aan het aldan bestaande Katholiek schoolcomiteit, de eerste kans geven om hun eigendom te kopen, met vijf jaar gemak van betaling, mits een redelijk procent.

Art. 6: De school zal zo ingericht zijn, dat ze voldoet aan de voorschriften van de staat, zodanig dat de subsidies van het rijk kunnen genoten worden, dit ten bate van het onderwijzend personeel.

Art. 7: De school zal door het gemeentebestuur aangenomen worden, hetwelk haar toelagen zal geven, gelijk degene verleent aan andere gemeente- en aangenomen scholen der plaats: voor licht, vuur, onderhoud der netheid, witten en verven der klassen, schoolgerief en didactisch materiaal, alsook een subsidie voor de prijsuitdelingen.

Art. 8: De school zal beginnen met ten minste twee klassen., naarmate uitbreiding nodig blijkt, worden de nieuwe klassen ook aangenomen.

Art. 9: De broeders gelasten zich met het bestuur der school. Ze kunnen ook, volgens dat de omstandigheden het kunnen meebrengen een vakschool en ander vervolmakings onderwijs inrichten, met goedkeuring der geestelijke overheid in het Bisdom.

Aldus opgemaakt te Heusden door de contracterende partijen, in driedubbel, en tot bevestiging door elke partij ondertekend.

Namens het Algemeen bestuur der Congregatie.

CL. Philippe, algemeen Overste.

Voor het Katholiek Schoolcomiteit.

P. Haels, pastoor te Heusden.

Heusden, 1 oktober 1926.

Vader Amedé, moet zeker overtuigd geweest zijn dat deze akte zou opgesteld worden, want de daad ging de akte vooraf, zoals blijkt uit het Staatsblad:

" De vereniging zonder winstgevend doel Juvenaats Sint Jacobus Lacops " te Puurs, gesticht op 03-05-1923, verandert haar statuten door de woorden: " in de gemeente Puurs en omstreken" te laten wegvallen.

Dit gebeurt in 1926 op 27 februari.

Op 12 augustus van datzelfde jaar komt Br. Overste Alfred Stas met Br. Fabianus naar Heusden wonen, en op 7 oktober van dat jaar verschijnt er in de bijlage van het staatsblad, dat sedert 15-09-1926 de beheerraad der vereniging vzw. St. Jacobus Lacops te Puurs als leden aanneemt;

Mr.Meneve Kamiel en Mr. Stas Florent, en dat hij het dagelijks beheer met het gebruik van de maatschappelijke handtekening aan dit beheer verbonden opgedragen heeft aan de afgevaardigde beheerder Mr.Meneve Kamiel voor wat betreft Puurs en Mr. Stas Florent voor wat betreft Heusden.

Puurs had dus een zusterafdeling gekregen en zou samen met het pas gestichte Berkenbos lief en leed enbelastingen betalen.

BROEDERS VAN O.L.VROUW VAN LOURDES

Priester Stefaan Modest Glorieux, geboren in Sint-Denijs (West-Vlaanderen) op 3 mei 1802 en overleden op 25 november 1872 in Smetlede, was de stichter van deze orde, met hoofdzetel te Oostakker. Hij werd "de vader der armen" genoemd. Vader Glorieux was een pionier met zijn ontwikkelingsmethode die toen nog zo goed als onbekend was en medestichter van het technisch onderwijs.

Op 25 november 1830 werd de orde van de broeders van Goede Werken gesticht.

In 1888, werd de naam veranderd in "broeders van O.L.Vrouw van Lourdes".

Hoofddoel is: zieken verzorgen, bejaarden, zwakzinnigen en bedelaars onderdak bieden en de zwakkeren steunen. Scholen oprichten voor de werkende klasse.

De orde is heden werkzaam in België, Nederland, Indonesia, Spanje, Zaire, Nederlandse Antillen, Canada en Brazilië.

DE BROEDERS VESTIGEN ZICH TE HEUSDEN.

Reeds in 1925 werd Br.Overste Achiël en Br.Constant aangeduid om in het Heusden de nieuwe stichting te beginnen. Die benoeming is echter niet doorgegaan. Blijkbaar waren er te grote moeilijkheden in de levensvoorwaarden en bovendien geen vaste overeenkomsten.

Het is dan, zoals boven aangehaald pas op 12 augustus 1926 dat Br.Overste Alfred met Br.Fabianus als helper hier belandden. Gelukkig voor hen was hier de vaderlijke bezorgdheid der Paters en de moederlijke goedheid van de Zusters Ursulinen. Ze leefden van de Franciscaanse armoede en sliepen in de bedden van de zusters.

Op 24 augustus kwam versterking in de persoon van Br.Eugeen en Br.Constantinus. Ondertussen was het "huisgerief" van het opgegeven klooster te Mechelen hier aangekomen en de broeders namen hun intrek in twee huizen van de "Cité" aan "het Rond Punt" toebehorende aan de koolmijn Helchteren-Zolder. Ze betaalden als goede huurders de som van 188 frank per maand.

E.Br.Calacance had een plan gemaakt voor het klooster en school in klassieke "Calacanca" stijl. Victor van Dijck uit Houthalen zorgde voor de uitwerking, mits enkele kleine veranderingen. In alle geval..... men was aan het bouwen en de broeders konden vanuit hun citéhuis hun paleis zien groeien.

DE BROEDERS NEMEN DE SCHOOL OVER.

Bij de aankomst van de broeders bestond er reeds een school van twee klassen, ondergebracht in een gebouw door het bestuur van de koolmijnen aangewezen. (de vroegere cinema Select in de Boekerijstraat). Ze werd bediend door twee voorlopige onderwijzers, die hun plaats zouden afstaan zodra het schooljaar eindigde. Dit gebeurde op 25 augustus, dag van de aankomst van Br.Constantinus. De school was door de gemeente aangenomen met ingang van 30 september 1925, zoals blijkt uit de eerste aannemingsakte, waarvan hier afschrift:

OVEREENKOMST VAN AANNEMING DER JONGENSSCHOOL VOOR DE WIJKEN ONDER HEUSDEN GENAAMD: HAL EN BERKENBOS.

Tussen het college van Burgemeester en Schepenen der gemeente Heusden, vertegenwoordigd door den Heer Felix Eerdekens, burgemeester en Stevens Felix, gemeentesecretaris enerzijds, en het Comiteit der school van Hal-Berkenbosch vertegenwoordigd door Mgr. Tillieuw, Vicaris Generaal, Kan. Nulens G. E.H. Geelen pastoor te Peer, E.H. Lambrechts te Hoeselt, G. Indekeu te Hasselt, voorzitter, schrijver en leden van het Comiteit anderzijds is hiernavolgende overeenkomst gesloten, welke van kracht wordt zodra ze goedgekeurd is door de gemeenteraad en door de regering erkent is in overeenstemming te zijn met de voorschriften der wet.

Art. 1: De gemeenteraad van Heusden neemt aan voor een duur van TIEN jaar beginnende den 30ste september NEGENTIEN HONDERD VIJF EN TWINTIG, de vrije lagere school voor jongens, eerste, tweede, derde, en vierde graad gehouden voor de wijken Hal en Berkenbos.

Art. 2: Voornoemde school is en blijft voor gans de duur der aanneming onderworpen aan de voorwaarden vereist in art. 15 der wet tot regeling van het lager onderwijs en aan de verbintenissen, opgegeven in de bij deze overeenkomst gevoegden staat van inlichtingen.

Art. 3: Het bestuurscomiteit der school behoudt zich het recht voor binnen de grenzen der wettige bepalingen de tegenwoordige samenstelling van het onderwijzend personeel zodanig te wijzigen als het nuttig of nodig zal oordelen. Het schoolcomiteit mag de klassen niet afschaffen zonder de toestemming van de gemeenteraad. Zo, tengevolge van het vermeerderen van het aantal leerlingen het oprichten van één of meer klassen nodig geacht wordt door het schooltoezicht, verklaart de gemeente de aldus opgerichte klassen insgelijks aan te nemen onder dezelfde voorwaarden als de reeds aangenomen en zal deze aanvullende aanneming eindigen terzelfder tijd als deze hoofdaanneming.

Art. 4: Het comiteit gaat de verbintenis aan in de scholen alle misbruiken te vermijden of te beteugelen, hetzij wat hen betreft, hetzij wat de personen aangaat die onder zijn gezag geplaatst zijn, en die leden van het personeel te vervangen die te kort komen aan de vereiste orde of door hun gedrag de waardigheid van hun ambt zouden in opspraak brengen; dit alles op straffe van hetgene bepaald wordt bij het laatste gedeelte van vernoemd art. 15 der wet.

Art. 5: Het college van burgemeester en schepenen behoudt zich het recht voor de aangenomen school te bezoeken teneinde zich er van te verzekeren dat de bepalingen van deze overeenkomst stipt worden nageleefd. De bezoeker zal er zich van onthouden de leerlingen te ondervragen en aanmerkingen te maken aan het onderwijzend personeel, in voorkomend geval zal hij zulks schriftelijk doen aan het comiteit.

Art. 6: De gemeente verleent;

- a) Aan de onderwijzers, die gediplomeerd zijn of voorgoed vrijgesteld van het bezit van een diploma, de bij de wet voorziene jaarwedde.
- b) Aan het comiteit der school;
 - 1- De eigenlijke schoolbehoeften volgens de wet of vergoeding er in te voorzien. De vergoeding zal betaalbaar zijn in de laatste trimester van het schooljaar in overeenstemming met het aantal op kosteloze levering hebbende leerlingen die de school in het jaar bijwoonden.
 - 2- De nodige sommen voor het onderhoud, witten, desnoods ontsmetten der lokalen en voor het onderhoud en vervangen der vereiste meubelen.
 - 3- De nodige sommen voor het verwennen der klassen.
 - 4- Voor het schoonmaken der lokalen een jaarlijkse som van 200fr. Per klas.
 - 5- De gemeenteraad als bijgevoegde toelage, kent aan de aangenomen school toe: 100 frank per klas voor de prijsuitdeling.
 - 6- De nodige sommen voor salaris van de geneesheer in het onderzoeken der schoolgaande kinderen, voor schoolapotheken, voor brandverzekering der schoolmeubelen en daarenboven andere onvoorziene vereisten.

Art. 7: De levering van volledige schoolmeubelen door de schoolinspectie vereist, voor nieuw opgerichte aangenomen klassen vallen ten laste van de gemeente, wier eigendom zij blijven zal. Inventaris der schoolmeubelen aan de gemeente toehorende zal door de contractanten opgemaakt en desgevallend herzien en aangevuld worden. Mocht de gemeente er toe overgaan het genot dier meubelen, mits voorafgaande verwittiging van een vol schooljaar, aan de aangenomen school te onttrekken, zal zij ander geschikte schoolmeubelen ter beschikking stellen van het comiteit, op voorwaarde altijd dat die meubelen eigendom der gemeente blijven.

Art. 8: Ware het schoolcomiteit verplicht gedurende den tijd van het huidige contract nieuwe schoollokalen te bouwen of in te richten dan zal de gemeente aan het comiteit bijlagen verlenen tot het bedrag der volle uitgaven nodig tot voorbouw of inrichting der nieuwe scholen mits overeenkomst dat het schoolcomiteit deze lokalen een te bepalen tijd voor het onderwijs moet laten dienen. Mocht voor de afloop van die tijd een andere bestemming hieraan gegeven worden, dan zal het ontvangene bijlage aan de gemeente teruggave gedaan worden in evenredigheid met hetgeen aan de bepaalde jaren zou ontbreken.

Art. 9: Kwam één of ander lid van het contracterend comiteit ophouden van het voornoemd bestuur deel uit te maken, dan blijft de huidige overeenkomst toch van kracht tussen overblijvend lid of leden en de gemeente. Overblijvend lid of leden behoudt of behouden het recht voor, hun bestuurscomiteit aan te vullen volgens zij goedvinden.

in zitting van gemeenteraad in date.

Waren aanwezig: De heren; Eerdekens, burgemeester, voorzitter Mechelmans en Claes, schepenen, Stevens. Secretaris Lemmens, Mertens en Vanhoudt, leden.

Namens de gemeenteraad:

F. Eerdekens F. Stevens.

Namens het schoolcomiteit:

Vigilius de Beck (gardiaan)

Put, A. Claes, A Schepers, J Ceunen, J.

Geboekt te Beringen, 15 januari 1926 boek 144 blz. 34 vak II

Alles was dus klaar. Op 1 oktober herbegon de school en de jongens, 75 in getal kregen voedsel voor ziel en geest van Br. Alfred en Br. Constantinus. Ondertussen zorgde Br. Eugeen in het klooster voor een profijtig en versterkend maal.

DE BROEDERS VERHUIZEN NAAR HUN " WAAR VADERLAND".

Alhoewel het klooster nog niet volledig was afgewerkt, verlieten de broeders hun citéverblijf en namen stormender " harte" op 15 april 1927 "HUN HUIS " in. Ze nestelden zich stevig in de reeds bewoonbare keuken en slaapplaatsen. Nu werden in de mate van het mogelijke ook de andere plaatsen veroverd. Op 1 juni werd de kapel plechtig gewijd door de Deken van Beringen; de H. Pastoor uit Heusden was ook aanwezig alsmede Broeder Overste met de leerlingen van zijn klas, Br. Eugeen en Br. Fabianus.

Op Pinksterdag, 5 juni werd het klooster ingezegend en toegewijd aan het H. Hart van Jezus. De plechtigheid werd gedaan door P. Gardiaan Virgilius en bijgewoond door alle broeders.

NIEUWE LOKALEN

De nood aan meer klaslokalen liet zich al snel voelen aan de meisjesschool. In 1927 werd op de bestaande schoolgebouwen een verdieping geplaatst, zodat er weer twee klaslokalen bij kwamen. Tien jaar later had de school reeds 8 lokalen ter beschikking.

DE NIEUWE KLASSEN IN GEBRUIK VOOR DE JONGENSSCHOOL

In november 1927 waren ook de klassen klaar aan de jongensschool om gebruikt te worden.

De jongens liepen toen nog school in de Boekerijstraat. In de huidige bibliotheek, vroeger gebruikt als filmzaal "cinema Select" en in het rechtse hoekhuis van de vierblok ernaast.

De rekeningen volgden en de gemeente had een overeenkomst gesloten een som van 35.000 fr. ter beschikking te stellen mits vroeger genoemde voorwaarden.

Br. Alfred had zijn taak als stichter volbracht en liet het verdere bestuur over aan de nieuwe overste Br. Michiel.

Het aantal leerlingen was gestegen en Berkenbos had een bewoner bij gekregen in de persoon van Br. Albanus, zodat op 1 oktober de klassen herbegonnen en de leerlingen verdeeld onder drie lesgevers: Br. Michiel, Br. Constant en Br. Albanus.

Sinterklaas was voor de kinderen een verrassing. De nieuwe banken werden geplaatst en overgebracht naar 3 van de 4 lokalen van de nieuwe school. Zo werd op sinterklaasdag 1927 voor het eerst les gegeven in de nieuwe klassen

Het leegstaande lokaal stak blijkbaar de ogen uit van het mijnbestuur en op 15 oktober had Br. Overste bezoek ontvangen van Mr. J. Van Houcke, hoofdingenieur en Mr. Wellens. Het onderhoud liep over het inrichten van een "Franse klas".

Na beraadslaging van het schoolcomité kwam men tot het besluit, dat het onmogelijk was een franse klas aan te nemen. Dit nieuws werd meegedeeld aan Mr. Wellens, omdat die in de zaak belang had. Hij stemde erin toe te wachten. Doch langs zeer goed ingelichte bron komt men te weten, dat de mijn zelf een school gaat oprichten en door haar betaald. Zonder uitstel gaan overste en pastoor de heren Wellens en Van Houcke opzoeken en vragen een onderhoud met de algemene beheerder de heer Orban.

Op 28 december 1928 had dit onderhoud plaats tussen de heer Orban en Van Houcke enerzijds en P.Pastoor Ceyskens en broeder overste Michiel anderzijds.

De klas wordt afgelast bij gebrek aan leerlingen. Doch de bevolking groeide aan en er komen verschillende Waalse kinderen bij.

LANDBOUWSCHOOL

Er wordt op 15 oktober 1928 ook een landbouwschool opgericht. Door allerlei organisatorische problemen is deze school nooit echt van de grond gekomen en is een stille dood gestorven.

HEUSDEN IN FEEST

Te Heusden kunnen ze feesten! De hele omgeving doet mee. Men pluimt de heide en de bossen, men sleurt boom en struik naar de plaats van de gevierde en al wat kleur heeft komt van pas.

Zo mocht ook br. Eugeen ondervinden op O.L.Vrouw geboortedag van het jaar 1928.

50 jaren had hij trouw als eenvoudige broeder gewerkt, en nu werd zijn gouden jubileum gevierd, met al de luister die broeders en bevolking er kon aan geven. Heel de voorgevel van het klooster was versierd met groen en guirlandes, de weg van het klooster tot aan de kerk was herschapen in een laan van berk en den.

Ze kwamen hem afhalen aan huis en reikte hem na een korte toespraak het symbolische krukje aan.(hij kon aan rusten gaan denken) Daarna trok de stoet naar de kerk voor een plechtige viering.

EN TOCH KOMT ER EEN FRANSE KLAS.

Veel Walen en Waaltjes waren zich in de Kempen komen vestigen om hier werk te vinden. Het woordje "veel" moet men op zijn Waals verstaan en betekende dus geen honderden. Toch was het getal groot genoeg om op aandringen van het Mijnbestuur het oprichten van een Franse klas te wettigen.

Na herhaald aandringen bij pater pastoor, trok deze naar Oostakker om de zaak te bespreken. Men zal een broeder zenden, indien de Mijn alle kosten op zich neemt. En zo krijgen we op 24 januari 1929 een onderhoud en overeenkomst met het Mijnbestuur, waardoor het comité een klas mag inrichten met gemengde leerlingen. De toelagen beliepen voor 4 maand: 5000 frank voor de titularis en 30 frank per kind voor boeken en ander gerief.

Met Pasen 1929 begon de Franse klas met 12 jongens en 9 meisjes onder de voorlopige leiding van L.Frederix uit Hasselt. Men wou eerst een broeder uit Oostakker sturen en een zuster van de Ursulinen uit Hamont, maar er waren geen Franstalige zusters of broeders voorhanden, of... wilde men niet?

In de loop van de schoolgeschiedenis, zal steeds geijverd worden om die klas af te schaffen. Het zal echter 1940 worden eer men dit kan doen. Van enkele maanden na haar geboorte was ze echter reeds gesplitst in twee klassen, respectievelijk bij de meisjes- en jongensschool toegevoegd.

MEER EIGENDOM

Dat de broeders van begin af aan al grootse plannen hadden voor Berkenbos is zeker. Spookte toen reeds, een technische school voor Berkenbos in hun hoofd ? Plannen waren er genoeg, maar de uitvoering ervan ?

Er wordt op 29 april 1930, voor notaris Scheyven te Brussel, grond aangekocht van de erfgenamen van Graaf de Theux de Meylandt et Montjardin. De vzw "Juvenaat Sint-Jacops Lacops" kocht bij monde van de broeders Preneel en Verleyen een perceel grond ter plaatse genaamd "de Halheide" grenzend aan de Schansstraat en geregistreerd als zijnde Sectie A nr. 73 u9 voor een grootte van 2ha 18a 60ca. voor de som van 25.000 frank. Later zal er een deel geruimd worden voor het bouwen van de kleuterschool. Hun totale grondbezit bedroeg toen circa 3ha 95 a 80 ca. Plaats zat voor een heel grote school!

GAAN EN KOMEN.

Op 7 juni 1927 werd het H. Hartbeeld gewijd en word de school door broeder overste Michiel aan het H.Hart toegewijd. Br. Michiel trad in 1929 af als overste en word hier vervangen door br. Pepinus. Het verhuisbiljet vermeldt de datum van 21-09-1929. Ook in hetzelfde jaar 1929 werd br. Albanus vervangen door br. Gratianus (Frans Timmermans)

Er was een huis, er was een terrein, doch de aarde was nog woest. Br. Pepinus zou onder zijn leiding orde brengen in de chaos. Er komt een park met vijver en zomerhut en er komt vooral... de mooie grot van O.L.Vrouw. Dit laatste was wel het mooiste dat kon opgericht worden ter gelegenheid van het jubeljaar 1930.

De boeren uit de omtrek zorgden voor het aanbrengen van de grote stenen, deze waren in massa te vinden op het stort. Het was op 5 mei 1931 dat ze plechtig ingehuldigd werd door P.Amedeus, in tegenwoordigheid van talrijke mensen. Voortaan zou elke avond van de meimaand het rozenhoedje aan de grot gebeden worden en bijgewoond door de parochianen van Berkenbos.

LEERLINGEN TE VEEL EN PLAATS TE WEINIG.

Het aantal inwoners groeit sterk aan. De school wordt overbevolkt, bijbouwen is de boodschap. De bouwplannen werden opgemaakt door architect M. De Wilde uit Gent.

Het is de heer Baetens uit Zonhoven die voor de laagste prijs het werk mocht aannemen. Het kostte 213.372,25 frank. Het betonwerk was in handen van Vermeulen en Cie uit Gent. Waar men dat uitgevonden had, een Gentse aannemer, is nog niet helemaal duidelijk maar het bracht in elk geval veel last mee aangezien het werkvolk een gedeelte van het klooster inpalmde en op zijn best profiteerde van de goedheid der broeders, met al wat daaraan verbonden was.(spijs en drank) Ook het schrijnwerk was in handen van een verre gebuur uit...Oostakker, firma Verwee. Hij heeft echter gezorgd voor echt degelijk en verzorgd werk.

Men was aan het werk begonnen in oktober 1931 en op 7 april 1932 werden ze ingewijd. Net op tijd, bij het begin van het nieuwe schooljaar, werden twee nieuwe klassen in gebruik genomen. Br. Monfort was het broederskorps komen aanvullen op 14-09-1931 en een leek, Mr.Senoc Jan, die voorlopig br. Gratianus wegens legerdienst vervangen had, werd titularis in het 6de leerjaar. Er werd dus eerst wat gesukkeld, daar men nog moest wachten alvorens die klassen in gebruik zouden gesteld worden.

Maar voor alles is er een oplossing en br. Constant verhuist met zijn leerlingen naar zijn vroegere thuis aan het Rond Punt, terwijl br. Pepinus zich nestelt in de spreekzaal van het klooster. Na het Paasverlof werden twee lokalen in dienst genomen. Men trok toen voor het laatst weg van het Rond Punt. Op 1 Juli 1934 werden eindelijk de overige 2 nieuwe lokalen in gebruik genomen. Ondertussen waren br. Elias en br. Archangelus het korps komen versterken.

HEUSDEN GEMILITARISEERD.

Te Leopoldsburg was het opleidingscentrum der brancardiers ziekendieners, O.C.B.Z. meer gekend onder de franse afkorting: C.I.B.I. Daar kregen de geestelijken en dus ook de broeders de nodige insputingen van heldhaftigheid en vaderlandsliefde. Jaarlijks was er dus een aflossing van broeders-cibisten, die menige vrije zondag en andere vrije dagen in Berkenbos kwamen doorbrengen. Ze hielpen in de tuin, aan de grot of plaagden de kok, doch hielpen hem ook bij de schoonmaak en de afwas. Het was dan ook opvallend hoeveel “genodigden” de broeders op zaterdagen kregen.

Gewoonlijk waren er zo’n drie à vier soldaten per jaar, dus “bakske vol” in ‘t klooster. Het jaar 1934 betekende voor Berkenbos een militaire overrompeling. Liefst acht cybisten verbleven er in Berkenbos. Waar slapen? Waar bewegen? De recreatiezaal was 5 op 5 meter groot. Dan maar een gat geslagen tussen het klooster en de school zodoende kon het vierde lokaal van de school, dat nog niet afgewerkt was, dienen om dat jonge geweld wat ruimte te geven, om te vogelpikken en te biljarten. Slapen deden ze per twee op de piepkleine kamertjes.

BERKENBOS EEN HERSTELLINGSOORD VOOR ZIEKEN

Het heeft altijd in de gedachten van vader Amedé gebroed om in Berkenbos een klooster te bouwen voor herstellende zieken. Hoe kan het ook anders? Kort na de aankomst van de broeders werd het terrein en de eigendom van de broeders met ongeveer 2 ha. vergroot en vol geplant met zeedennen. Het klooster ligt dus midden gezonde dennenbossen en het is voldoende een paar stappen buiten te zetten om zich midden Gods vrije natuur te gevoelen. Het bedoeld klooster is er niet gekomen, doch er kwamen broeders om hier nieuwe krachten te verzamelen of om eens flink uit te rusten na overspannende arbeid.

We schrijven 1935. Alles was nu zo een beetje in orde gebracht. Het pionierswerk was gedaan, en wij kunnen dit niet schrijven zonder een speciale vermelding van br. Pepinus, die vaderlijke zorg en genegenheid voor zijn broeders en vooral voor de broederssoldaten liet gepaard gaan met durvende doorziende werkzaamheid, niettegenstaande de grote financiële moeilijkheden. Een mooi park was aangelegd en verblijdde het leven in het eenzame en verre Heusden. Rond de vijver zaten de broeders gezellige recreaties door te brengen onder het gekweel van de vogeltjes in het bos en het getater en geklap der vogels in de stemmige vogelkooien rond de vijver. De noodzakelijkheid van deze verstrooiing was door br. Overste Pepinus goed doorzien. Hij wist dat Heusden ver van alles verwijderd lag. Bezoek van medebroeders uit andere huizen, familiebezoek en veel andere zaken die de menselijke kant ook in het kloosterleven verkwikkend werken, waren tekorten die te Heusden dienden aangevuld...

Ook in 1935, wordt br.Pepinus overgeplaatst uit Heusden en vervangen door br. Backeljau. Terwijl bij de jongensschool en bij de broeders alles staat te groeien en te gedijen, laat zich reeds in de naburige meisjesschool, de nood aan uitbreiding gevoelen.

Op 5 november 1937 wordt dan ook de landmeter erbij gehaald en pro-forma wordt de volgende akte opgesteld, waardoor de zusters een gedeelte van onze eigendom zagezegd kopen.

Proces-verbaal van afpaling.

Den 5de november 1937 is de ondertekende Haegedorens August, gezworen landmeter, wonende te Heusden-Berkenbos, in de tegenwoordigheid der zusters Ursulinen te Heusden, grenseigenaarster en koopster, en van broeder Edgard, vertegenwoordiger der broeders van OLVv. Lourdes te Heusden-Berkenbos, eigenaar en verkoper, overgegaan tot opmeting en afpaling van een stuk grond, metende 5a83ca. genomen ten zuiden van perceel nr.73 U 9 gelegen ter plaatse "Hal Heide" sectie A te Heusden.

Perceel nr. 73 U 9 behorende aan de maatschappij zonder winstgevend doel, van de broeders van OLVv.Lourdes te Heusden-Berkenbos. De grenspalen zijn geplaatst volgens het plan. Aldus opgemaakt in drie exemplaren te Heusden de 05-11-1937.

De getuigen: De landmeter:
Backeljau, Osc. A; Haegedorens.
Cornelissen,M.

De afstand van dat kleine stukje grond hindert de broeders niet hier vredig en stil voort te leven. De meisjesschool breidt uit met 3 klaslokalen, die haaks op de huidige St. Maartenlaan worden gebouwd. Het leerlingenaantal liep toen reeds boven de 200. Mère Juliënne kwam naar Berkenbos en werd er directrice. Onder haar kundige leiding floreerde de school en werd er een “kookschool” voor de vierde graad opgericht in één van de huizen van de cité, die voor dit doel gehuurd werd van de Mijn. (het hoekhuis in de Ursulinenstraat) Er waren toen reeds twee woningen gehuurd voor het herbergen van de vierde graad.(een tweeblok recht tegenover de school op de P.P.laan)

In het jaar 1937 brengt het stijgen van het aantal leerlingen in de jongensschool, de opening van een nieuwe klas met zich mee. Br. Paulus komt br.Elias vervangen en een nieuwe leerkracht wordt benoemd voor de nieuwe klas (De Grootte Frans). Deze is ondergebracht in het lokaal dat nog vrij stond en tot recreatiezaal was herschapen. Deze verandering bracht het één en het ander mee in het klooster zelf. De kapel, die de grootste plaats in het huis was, werd herschapen tot recreatieplaats, en daar waar vroeger de meest ingetogen stilte heerste, was nu getuige dat er poeier zat in de soldaten.

Men sprak van een plan om aan het klooster een kapel bij te bouwen, vooraan naar het plein toe. Moesten echter alle plannen uitgewerkt worden dan zou de wereld te klein zijn.

Het leven gaat verder zijn gang en ...Br. Constant gaat mee. Hij verhuist met Br. Heliodoor, die uit Asse ter Heide komt en hier te Berkenbos als vicaris komt fungeren.

De overplaatsing geschiedde op 06-11-1938. Ook Br. Paulus maakt plaats voor Br. Johannes, die hier op 11-09-1939 aankomt.

Als navolger van zijn onderdanen, verhuist op 04-01-1940 ook Br. Overste Edgard met Br. Overste Oscar als overste te Puurs. Op 05-01-1940 werd Br. Overste Oscar aangesteld door Br.Libertus, plaatsvervanger van de Algemene Overste.

Broeder Oscar had zeker een “schoon” gedacht over Berkenbos. Ziehier wat hij schrijft in zijn “Annalen”:

“Het huis is in de stijl “Calasance” wat plaatsen en materialen betreft. Deuren en ramen uit zeer goedkoop wit hout, scheef getrokken, spleten erin waar een lat in past, alle plaatsen lijken echte ijskelders in deze barre koude. Gelukkig wonen wij bij de koolmijnen, maar ik verneem dat we geen kolen van de Mijn stoken! Bij elke stap op de plankenvloer in de bovenkamers davert de hele zaal en de beelden groeten rammelend. Een flink dak moet er op liggen want in alle slaapkamertjes ziet men de strepen van lekkend water langs de muren.

De broeders beweren dat ze bij regenlagen met hun bed “ De ronde van Vlaanderen” doen, misschien wel langs de verwoeste gewesten. Het klooster staat vuil: de kapelmuren schijnen in jaren niet gewit, de recreatieplaats, vroeger kapel, is werkelijk zo vuil als een stal. Het is goed te zien dat de cibisten voor het huis een financiële last geweest zijn.

De klassen voldoen als lokaal, maar staan ook vuil en hebben weinig didactisch materiaal. Hof, park en bos dragen een maagdelijk witte sneeuwsprei. Jammer dat de eigendom niet met een muur omringd is, tenminste de hof en de koer.”

Dit waren de pessimistische indrukken van Broeder Oscar bij zijn aankomst in Berkenbos. Hij zal denkelijk wel wat heimwee gevoeld hebben bij het onverwachte veranderen uit Puurs. In alle geval steekt er een boel waarheid in, zoals latere “geschlachten” ook moeten getuigen.

PERSONEEL

In 1938 waren volgende mensen actief in de jongensschool:

Br. Edgard	8 ^{ste} lj.	Frans de Grootte	Franse klas
Br. Paulus	7 ^{de} lj.	Wouters Albert	4 ^{de} lj.
Jan Senoc	6 ^{de} lj.	Br. Heliendoor	3 ^{de} lj.
Marcel Bervoets	5 ^{de} lj.	Br. Archangelus	2 ^{de} lj.
		Polydoor Bervoets	1 ^{ste} lj.

In de kleuter- en meisjesschool:

Coenegrachts Luciënne	Hendrickx Bertha
Houben Maria	Lefèvre Germaine
Luyckx Rosa	Steven Alice
Thans Henriëtte	Vanherle Jeanne
Willems Martha	Zr. Juliënne
Zr. Cecile	Eerdekens Stephanie

In het verslag ter controle van de uitvoering van het leerplan is de inspecteur in de kleuterschool onder de indruk van hun zang en voordracht. In de meisjesschool is hij zeer tevreden over het schoon schrift. Het naaien en breien mocht evenwel niet uitgebreid worden daar anders de hoofdvakken in het gedrang kwamen.

Om de afwezigheden wat in te perken vraagt hij een strengere controle. In onze scholen is het tussen 1922 en 1938 slecht tweemaal voorgekomen dat er ouders verplicht werden hun kinderen geregeld naar de school te sturen in plaats van hen in te schakelen als hulp op het veld.

HEUSDEN IN DE SNEEUW.

Br. Oscar kwam hier in volle winter aan. Met nog een ongerept gemoed over de slechte gevolgen van de sneeuw beschildert hij het besneeuwde Berkenbos. Zijn lyrische ontboezemingen zullen U ook een beeld ophangen van het jaarlijkse natuurwonder.

“Hebt ge ooit sneeuw gezien? Sneeuw zover ge zien kunt? Sneeuw over de ongebaande wegen, waar ge stappend tot bij de knieën inzakt? Sneeuw, dik gepakt op de daken en in de dakgoten, zo dat menig sneeuwwhut uit het eskimoland er niet typischer zou bijstaan.

Honderden mastebomen, zwaar beladen, met doorhangende takschermen als een veld van duizend bloemkolen, die aaneengegroeid zijn, slechts hoogten en laagten wekken het beeld van een gebult reuze beddenlaken.

Sneeuw, eeuwige sneeuw schijnt de Galgenberg als een maagdelijke top boven het maagdelijke veld. De sparren staan als donkere wachten met witte kop tegen de loden hemel.

Sneeuw op de vensterkozijnen met dik bebaarde randen. Sneeuw op de zolder met de gure noordenwind door de pannen gejaagd in gelijke strepen als een beploegd sneeuwveld.

Sneeuw op de vensterbanken in alle plaatsen gejaagd tussen de reten van de (nieuwe?) ramen. Ga naar de school of naar de kerk en na enkele stappen gaat ge waggelend op sneeuwstelten. Sneeuw en nog eens sneeuw, vijf weken lang ligt dat maagdelijk tapijt, ongeschonden over hei, bos en land. Zelfs de voetstappen besmeuren het niet, maar drukken het wat harder aan, tot ge tenslotte over een fijn tapijt stapt.”

Zo sneeuwde het in Berkenbos in de maand januari 1940.”

IN MEMORIAM, DE FRANSE SECTIE.

Pastoor Ceysens, de heer Nagels, Kantonaal schoolopziener en verder alle leerkrachten wilden al lang dat de Franse sectie zou verdwijnen. De Franse sectie die door het Ministerie van Onderwijs “om pedagogische redenen” in leven werd gehouden. Welke reden van bestaan had die Franse sectie met 9 leerlingen verdeeld over 6 jaren? En toch bleef die klas gesubsidieerd, terwijl andere klassen, alleen om die enkele leerlingen, dwaas en onpedagogisch moesten worden ingedeeld. Het was echter een delicate zaak, die zelfs bij tactvol aanpakken, serieus kon mislukken. Zouden we niet al die Waals gezinden tegen krijgen? En wat zou het mijnbestuur doen? Zouden ze opnieuw zelf met een school beginnen?

Op 1 februari 1940 slaagde men erin, zonder moeilijkheden van ouders en mijnbestuur, de Franse sectie in de geest van de Taalwet van 1932 af te schaffen. De leerlingen, 9 in aantal, werden ingedeeld in de klassen ieder naar zijn kunnen en bekwaamheid. Zo stierf de Franse sectie een zachte dood op 1 februari 1940. Ze had 11 jaar geleefd in grote armoede en stierf 12 jaar te laat.

DE MEIDAGEN 1940.

Als bij toverslag was over heel het land het nieuws gekomen dat het oorlog was.

Ook in Berkenbos werd er op 10 mei over niets anders gesproken. Opgewonden mannen en vrouwen en niets beseffende kinderen, was al wat er te zien was. Jan, Piet en Pol hadden hun oproepingsbevel gekregen. Zelfs onze dikke Broeder Christiaan moest een passend soldatentenuue gaan zoeken want hij werd opgeroepen.

De meeste mensen waren reeds naar andere streken getrokken. Schrik was de grootste heerser! Een ware paniek waarvan niemand verstoken bleef. Wie gaat de juiste raad geven?

Bij al dat geharrewar houden de broeders en leerkrachten een hele dag beraad op de speelplaats. Men praat, men wikt, men weegt en... men gaat vertrekken!

Op 11 mei zet de karavaan zich op weg en bereikt deels te voet, deels per fiets de andere uithoek van het land, om op 30 mei terug in Berkenbos aan te landen.

De Broeders hadden de reis per fiets willen afleggen. Het allernoodzakelijkste werd dan ook tot een ordentelijk pakje gevormd, en achter op de fiets vastgemaakt met de nodige riemen en koorden. En zo volgden zij die lange karavaan van vluchtelingen.

Te Beringen echter was de brug over het Albertkanaal opgeblazen en het was een hele kunst er droog over te geraken, laat staan, met een fiets aan de hand. De fietsen werden dan ook in de streek achter gelaten, en de reis zou verder te voet af te leggen zijn. Alleen Br. Vicaris wist zijn fiets te behouden. Hij had toch ergens een medelijdende kandidaat acrobaat gevonden, die zijn fiets veilig aan de andere oever bracht. Na twee dagen bereikten zij Tielt-St.Martinus-Hauwaert, waar een nieuwe fiets gekocht werd. Een paar dagen later te Kortenberg werden nog twee fietsen aangekocht en zo kon de tocht met meer snelheid verder. Verder en verder van huis.

Thuis, waar alles zeer rustig was hadden sinds 15 mei, P.Rector, Mère Juliënne, Jan Senoc en juffrouw Maria Houben, het lesgeven van de broeders overgenomen.

Op 30 mei vonden dan de broeders bij hun thuiskomst geen aangename verrassing. Alles wat dienen kon was gestolen! De provisie aan dekens, ondergoed, zelfs de sigaren waren voorgoed van eigenaar verwisseld. Het woordje “SLOT” op de deur, was blijkbaar geen voldoende hindernis geweest.

Waren in dienst op 8 januari 1940:

Br. Archangelus	1 ^{ste} lj.	Hooydonck Armand	4 + 5B
Houben Maria	2 ^{de} lj.	Senoc Jan	5 + 6
Br. Heliendoor	3 ^{de} lj.	Br. Johannes	7 ^{de} lj.
		Br. Oscar	8 ^{ste} + 3.4.5. Franse klas

HET LEVEN GAAT ZIJN GEWONE GANG.

Op 23-03-1941 komt Br. Vicaris Denijs een welgeslaagde ouderavond geven. 01-06-1941; De bisschop, Mgr. Kerkhofs, beveelt de toewijding van de scholen aan O.L.Vrouw in de geest van de H. Grignon de Monfort. Dit wordt dan ook met grote plechtigheid gedaan in onze school, voor de jongens en de meisjes van de Cité en van Lillo.

Een groot openluchtfeest heeft plaats op 20-07-1941 op de speelplaats van de school. 200 leerlingen voeren gezamenlijk massa spreekkoren en gezangen uit.

Br. Johannes had de tekst bewerkt en deze bestond uit 3 delen:

1. De Kempen, land en volk.
2. Een episode uit de Kempische geschiedenis: De Boerenkrijg.
3. Kempen: Nijverheidsstreek, blijf trouw aan uw geloof.

Het feest werd bijgewoond door meer dan 600 mensen, en men mocht zeggen dat dit het eerste feest was in zijn soort.

In de loop van het schooljaar 1940-1941 was het aantal leerlingen gestegen zodat een nieuwe klas kon gevormd worden. Het was Br. Colombus die op 16 januari 1941 hier uit Burcht arriveerde en titularis werd van de nieuw gevormde klas. Nu waren voor het eerst in de school de 8 studiejaren in afzonderlijke klassen ondergebracht.

Ook was Br. Marius in de loop van de maand augustus het broederskorps komen versterken en maakte zich verdienstelijk in de hof, die gedurende de oorlogsjaren het maximum rendement zal moeten geven.

De oorlogsjaren gaan met de nodige miseries gepaard, vooral bij het onderwijzend personeel, waarvan Albert Wouters vooral het slachtoffer is. Hij werd aangehouden door de feldgendarmarie wegens anti-Duitse propaganda. Anderen werden opgeroepen als “vrijwillige” arbeider, enz.. Toch wordt Kerstmis van het jaar 1941 stemmig gevierd.

Het jaar 1942 schuift stilletjes voorbij. Hoofdbekommernis is de voedselvoorziening. Alhoewel het park herschapen wordt in aardappelpercelen, en dat elk plekje grond beplant wordt, is de opbrengst op verre na niet voldoende om de hongerige magen te stillen. Het is dan ook nodig dat de broeders in hun vrije ogenblikken er op uit gaan om bij medelijdende boeren, graan en aardappelen en misschien een hapje boter trachten los te krijgen. Die tochten waren meestal gericht naar de streken van Kermt, waar er grotere boeren en betere landbouwgrond is dan hier in de magere Kempen.

1943 is een jaar van veranderingen: Br. Archangelus maakt plaats voor Br. Godehardus, die op zijn beurt ditzelfde jaar, omwille van zijn ontslag een plaats openstelt voor Br. Petrus. Ook onder de hoveniers is er verandering. Br. Marius vertrekt naar Ronse terwijl Br. Amarinus zijn plaats in Berkenbos komt innemen. Deze laatste krijgt in november zijn ontslag.

Br. Christiaan vertrekt naar Bornem en Br. Amicus zal in Berkenbos voor de inwendige mens komen zorgen.

FLITSEN UIT 1944.

Het geronk van de Engelse vliegers is niet uit de lucht en de streken waar ze hun moordende bommen zullen neerkwakken is niet zo rustig als ons klein Berkenbos, waar op 11 februari rond een opgetimmerde grot op de recreatieplaats, hoogfeestelijk gevierd wordt.

Als onmondige kinderen zijn de ingenieurs, verplicht door de bezettende overheid, komen plaatsnemen op de schoolbanken om zodoende het schreeuwend tekort, of het totaal ontbreken van de Nederlandse taal op de mijn weg te nemen.

Het operatiegebied der vliegtuigen beperkte zich niet tot Duitsland.

Hasselt, Beverlo, Schaffen, worden gebombardeerd en de gemeente Heusden laat schuilloopgraven aanleggen in ons bos. Deze moeten dienen voor de leerlingen van de school bij het verwittigend sirenegeloei.

De ouders werden omwille van het gevaar vrijgesteld hun kinderen naar de school te sturen.

Het half-dagstelsel werd ingevoerd, de vier hoogste klassen kregen les van 9u tot 12u30, de vier laagste klassen kregen les van 13u tot 16u30, talrijke leerlingen misbruikten die vrijheid om ‘haagschool’ te doen.

SEPTEMBERDAGEN 1944.

De oprukkende geallieerde legers, dwongen de Duitsers tot de aftocht, die zoals overal elders niet zo ordelijk ging als hun intrede in 1940. Hier in het bos vonden ze een geschikte plaats tot camoufleren van hun tanks, auto's en soldaten. Hun verblijf zorgde voor de nodige littekens in de omheining en bos. De schade werd aangegeven maar nooit voldaan.

De school herbegon op 1 september, doch voor zeer korte duur wegens de oprukkende legers en het dreigend oorlogsgevaar. Ze zal slechts op 3 oktober weer beginnen.

Br. Constantinus kwam naar zijn vroegere heimat terug. Hij verving Br. Petrus.

Op 1 oktober 1944 wordt Br. Overste Oscar benoemd tot overste te Ronse. Br. Johannes wordt in zijn plaats in Berkenbos aangesteld.

Wanneer op 3 oktober de klassen herbegonnen, zag het er naar uit dat de droeve tijden voorbij waren en dat alles weer normaal zou verlopen. De kinderen waren voltallig aanwezig en de trein was aan het bollen. Doch in de maand november werd hij tot stilstand, of tenminste tot vertraging gebracht. De Engelsen en nadien de Canadezen, eisten de klassen op als logement.. Er werd dan uitgezien naar een oplossing. Broeder Constantinus trok met zijn kleine bengels naar de recreatieplaats van de Paters, terwijl de anderen les gaven in de bewaarschoolklassen van de meisjesschool. Het was maar om de andere dag school. Dat duurde zo tot maart 1945.

Dit was het laatste staaltje oorlogsmiserie. Berkenbos was gespaard gebleven. Het zal trachten de enkele schrammen van plundering en bosbeschadiging te herstellen. Wij zullen trachten u er een beeld van te geven.

Maart 1945: Alle boeken die in het klooster zijn worden genummerd en geschikt volgens grootte. Broeder Overste laat 2 boekenrekken maken en plaatst die in de gang naar de recreatieplaats

April 1945: Aan het plattendak boven het klooster worden grote onkosten gedaan, die niet het minst opleverden. Men beweert dat het nog meer lekte dan voorheen.

Mei 1945: De zomerhut aan de vijver wordt nagekeken en grotendeels vervangen door een stemmige strohut. Br. Constantinus denkt ernstig aan het verfraaien van de alpentuin rond de vijver. Op een goede dag brengen zijn kleine bengels hun “sinterklaas kruiwagen” mee en ze trekken er op uit dikke keien te zoeken. Zwaar beladen komt dan de processie terug met een rijke buit en daarmee wordt dan het rotswerk van de alpentuin gevormd.

Juni 1945: De geschonden omheining van het park wordt in orde gebracht. Het is vooral het werk van Br. Darius, die met behulp van een kruiwagen, de pinnekensdraad strak aan de betonnen of houten paaltjes weet te bevestigen.

Augustus 1945: De klassen die allesbehalve gewonnen hadden door het verblijf van de Engelse soldaten, werden geveerd met een mengsel van gele oker en water. Het was beter dan niets. In elke

klas werd een afbeelding van de stichter aangebracht en Br. Heliodoor had een voor de kinderen begrijpelijke levensschets van Vader Glorieux opgesteld. Elke klas bezat een exemplaar.

December 1945: Br. Elizeus is een geboren versierder en met Kerstmis heeft hij dan ook het beste bovengehaald dat in zijn vermogen lag. Kerstgezangen brachten het vredefeest op zijn hoogtepunt. Jammer dat Broeder Overste Johannes dit alles niet ten volle kan beleven.

De TBC-bacil had zich van zijn longen meester gemaakt en zo kwam het dat op 30 april 1946 een nieuwe overste aangesteld werd in de persoon van Br. Boudewijn. Voor de aankomst van de nieuwe overste was Br. Johannes in zijn werk bijgestaan door Br. Alfons, rustend missionaris. Hij deed het werk van de bestuurder en leefde verder in Gods vrije natuur. Men noemde hem "het directeurke".

Eens toen hij met zijn medemissionaris Br. René op wandel was, had de nieuwsgierigheid hen te pakken. Volgens de wacht van het Duitse kamp aan de mijn, waren ze wat te dicht gekomen. De soldaat van wacht dacht aan spionnen en deed zijn plicht, en schoot. Gelukkig is alles goed afgelopen en kon er daarna eens hartelijk om gelachen worden.

HET DAK WORDT VERNIEUWD.

De slaapkamers van de broeders waren ellendig. Br. Overste Oscar beschreef ze hoger. Er was nog niets veranderd. De oorzaak was het dak. Wel waren er reparaties aan gedaan, doch die hebben nooit vrucht afgeleverd. Er stond maar één zaak te doen: alles vernieuwen, want onder een kapotte paraplu wordt men ook nat. Dit gebeurde in de winter 1946. Mr. Van Dijck uit Houthalen heeft het werk aangenomen voor 25.000 fr en er 10 jaar waarborg op gesteld. Nieuwe asfaltering, herstelling van de schouwen en vernieuwen van de zinkbekleding. We zouden hier de geschiedenis kunnen vertellen van een beroerde nacht.

Stel u voor: een pikdonkere nacht, zwaar van regenvlagen en rukkende winden, die zich over het slapende Heusden hebben meester gemaakt. Het werk op het dak is half af, zodanig dat de buitenwereld rechtstreeks in contact staat met de binnenwereld van de kamertjes. De wind steekt meer en meer op, het wordt een echte orkaan, en de regen schijnt met bakken tegelijk te vallen. De elektriciteit was afgesneden door de wind. Buiten op het dak staan bandietachtige figuren met verwilderde haren en als enige verlichting een zwakke pillamp, voorlopige beschuttingen aan te brengen, die echter de ene na de andere begeven. Binnen in huis draagt men emmers water weg... en dat was geen droom. Het dak doorstaat na het beeindigen van de werken echter de hele winter 1946 voorbeeldig zijn proef.

EEN KIJKJE IN DE KLAS ANNO 1940-1950

Herinneringen van Lemmens Helene:

Op school waren de klaslokalen kloek, sober en ruim. Die ruimheid was een absolute noodzaak want elke klas telde gemiddeld 30 leerlingen. Solide houten banken stonden, de ene tegen de andere geschoven, in rijen achter elkaar. Ze waren voorzien van laadbakken. Het schuin oplopende bovenblad vertoonde boven een ronde opening waarin een porseleinen of een glazen inktpot stak. Er was ook een gleuf voorzien waarin de griffel en het potlood in vrede naast elkaar mochten rusten.

Indien je benen niet te kort waren, kon je je voeten plaatsen op de voetplank van de vorige bank. Er werden vele tikken verkocht indien men betrappt werd. In de zijwand was een gekrulde haak geschroefd waaraan je een boekentas kon hangen.

Aan de voorzijde boden alle klassen dezelfde aanblik. Boven het bord hing, tussen twee kaders, een gipsen Christusbeeld aan een wereldwijd houten kruis. Rechts keek de koning ons aan met de zelfzekerheid van een staatshoofd, links lachte de koningin heel gemoedelijk met op haar hoofd

een kroon om jaloers op te zijn. Ergens op een goed zichtbare plaats was een muurplank met een beeld aangebracht, zodat één of meerdere heiligen vanuit de hoogte op de werkende klas neerkijken. Het decor verschilde volgens de maand. In maart kwam Sint-Jozef aan de beurt, de nederig stille timmerman. In zijn hand droeg hij een witte lelie en met zijn andere hand hield hij het kindje Jezus veilig vast.

In mei vouwde de lieve Vrouw van Lourdes haar ranke handen devoot tot een punt samen. In haar wit kleed met blauwe sluier zag ze er aanminnig uit. Maar nooit heb ik begrepen wat die roos op haar voet kwam doen. In juni moest ze plaats maken voor een wijd gearmd H. Hartbeeld waarvan de vlammen rond zijn hart als pijlen opschoten.

Voor het overige was de decoratie van de klas niet veel zaaks en naar mijn gevoelen banaal. Gelukkig werd de aanblik van de klassen toch wat opgefleurd door een serie planten op de hoge vensterbanken. De muren waren ofwel gewoon gekalkt of in een crème kleurige waterverf geschilderd. Sommige klassen waren verbonden door een deur die enkel open ging wanneer buurvrouw onderwijzeres wegens ziekte afwezig was en er zo twee klassen toezicht hadden van één leerkracht.

De vloer van de klas was groef en donker. Zo een paar keer per jaar kregen de tegels een grondige poetsbeurt met puur zeepsop. Wie het geluk had op de eerste verdieping terecht te komen kon kennis maken met echte plankenvloer. Het gestommel van opzettelijk hard stampende voeten dreunt me nog altijd in de oren. Meestal waren de trommelvliezen van de leerkrachten tegen dergelijk ritmisch concert niet opgewassen. In een bui van woede werd meer dan eens de hele stampvoetende klas met 100 regels gestraft: “ik zal niet stampen in de klas”

Naargelang het seizoen, kon men in het midden van elk klaslokaal een “eigentijdse” kachel bewonderen. In het najaar werd dit verwarmingstoestel naar binnen getoverd en met een lange buis vakkundig omhoog geheven en zo verbonden met de schoorsteen. Iedere ochtend stak men de kachel aan zodat ze rood gloeiend stond tegen schooltijd. Heerlijk, zo een ronkende kachel, maar niet altijd zonder gevaren.

De leerlingen stonden in voor de bevoorrading. Ganse emmers of kisten steenkool dienden aangesleurd. Dit ‘zwarte goud’ werd ook gratis geleverd door de steenkoolmijn van Zolder. Plezant was dat in elk geval. Na vier uren branden mocht er pas een volgende lading steenkool bij gedaan worden, ook toen moest men besparen. Rond Pasen werden kachel en toebehoren gedemonteerd, grondig gereinigd en met ijverige handen letterlijk in het “zilver” gezet.

Dan kon alles netjes opgeborgen, want de lange hete zomer kondigde zich aan.

OOK DE LEERKRACHTEN HADDEN LEEFREGELS

De kinderen hadden hun schoolreglement, maar ook de leerkrachten. Het schoolreglement voor leerkrachten vermeldde vlak na de oorlog het volgende:

Art 1: - de onderwijzers zijn verplicht tenminste een halfuur voor het binnengaan, ieder in zijn respectievelijke klas, de lessen voor te bereiden.

Art 2: - het klasdagboek, het afwezigheidsregister wordt regelmatig gehouden. De dagorde, dat uithangt, wordt stipt gevolgd. Elke afwijking wordt in het klasdagboek aangeduid.

Art 3: - De leerlingen gaan in de beste orde en stilzwijgend in en uit de klas. Zij verlaten de school volgens de gebruiken der klas.

Art 4: - Het is de onderwijzer ten strengste verboden, zich tijdens de klasuren met het inschrijven van zijn klasdagboek of met zaken bezig te houden die aan het onderricht en aan de opvoeding der kinderen vreemd zijn. Het is verplicht ofwel les te geven, ofwel de praktische toepassingen, welke uit die lessen volgen, werkdadig te bewaken en te leiden.

Art 5: - De werken der leerlingen worden geregeld nagezien en verbeterd. Het nazien der schrijfboeken, het huiswerk en de prijskampen moeten geschieden buiten de klasuren.

Art 6: - De driemaandelijkse kampstrijden worden regelmatig en met ernst gedaan. Vragen en uitslagen worden geboekt en in de klas bewaard.

Art 7: - De onderwijzers waken zorgvuldig op de zindelijkheid, de goede houding, de zedelijkheid en de welgemanierdheid der hun toevertrouwde kinderen.

Art 8: - Het is aan de onderwijzers verboden:

1. smeekschriften of intekenlijsten in de school rond te geven; zonder uitdrukkelijke toelating van br. Overste.
2. Eén of meer leerlingen, met gelijk welke boodschap buiten de school te gelasten, zonder oorlof van br. Overste.
3. Eén of meer leerlingen, voor straf of voor welk andere reden ook, in de klas te houden buiten de klasuren.
4. Leerlingen onder de lessen naar de speelplaats of naar huis te zenden, zonder oorlof van br. Overste.
5. Lichaamskastijdingen toe te dienen, onder welke vorm ook, waaronder “op de knieën zitten” moet begrepen worden.

Art 9: - Gedurende de ontspanningsuren moeten al de leerlingen op de speelplaats zijn. Ze worden zorgvuldig bewaakt. Elk onderwijzer leidt zijn leerlingen naar de speelplaats. De aangewezen bewakers zorgen het eerst op de speelplaats te zijn. De spelen die enig gevaar voor lichaam of ziel kunnen opleveren, worden streng verboden.

Art 10: - Er mag, volgens de gebruiken der plaats, schoolwandeling gehouden worden, op de dag door de Bestuurder te bepalen.

Art 11: - De volgende gebeden worden regelmatig opgezegd:

’s morgens: het morgengebed – 3 weesgegroeten – opdracht aan het Heilig Hart.

Voor de speeltijd: *“O Engel Gods, die mijn bewaarder zijt, aan wiens zorg ik door de Goddelijke voorzienigheid ben toevertrouwd, gewaardig U mij te verlichten, te besturen en te bewaren”*.

Na de speeltijd: *“O Heilige Jozef, doe ons een zuivere levensbaan bewandelen, onder uw gedurige bescherming.”*

Na de klas: Angelus;

’s middags: één tientje van de rozenkrans;

Voor de speeltijd: *“Zoet Hart van Jezus, maak dat ik U altijd meer en meer beminne”*

Na de speeltijd: avondgebed – 3 weesgegroeten.

Na de school: *“Onder Uw bescherming nemen wij onze toevlucht o Heilige Moeder Gods, verstoot onze gebeden niet in onze nood, maar verlos ons van alle gevaren, o glorierijke en gezegende maagd. Amen.”*

KRIJGEN WE CENTRALE VERWARMING?

We naderen de winter. Het wordt koud. De gure oostenwind slaat heftig tegen de ruiten en duwt een streep koude door de spleten van de ramen, die nagekeken, toch geen voldoening schenken. De thermometer wijst -11°.

We mogen een plan laten maken voor een centrale verwarming. De zaak zou 120.000fr kosten voor klooster en klassen, 80.000fr voor het klooster alleen met vooruitzicht de klassen erbij aan te sluiten. Te Oostakker schijnen getallen kalmerend te werken. De zaak wordt afgeketst, bedankt!

Het groot verlot zal ook goed besteed worden. Burgemeester en Schepen van onderwijs werden uitgenodigd om de lokalen te bezichtigen. Vuile gele muren die snakken naar verf en banken die zuchten om een laagje vernis. Er werd een overeenkomst gesloten om op drie jaar de acht klassen en twee gangen in orde te brengen. Een schilder uit Koersel, Hubert van de Voort, nam drie klassen aan voor 12.000fr; doch toen hij in Br. Overste een prima helper vond, kon voor de prijs van drie, een vierde lokaal gratis geverfd worden. Het gebouw van 1931 en de gang was daarmee vernieuwd. De gemeente betaalde. Aldus zou de school er op twee jaar tijd netjes bijstaan. De banken werden uiteengeslagen, de bovenplank geschaafd en de rest zuiver gemaakt met ammoniak, zodat ze eruitzagen als nieuw. Ze kregen 3 lagen vernis.

Aan de muren kwamen prenten van Goupy. De tien geboden in het eerste leerjaar, de dag van het kind in het tweede leerjaar, de acht zaligheden in het derde leerjaar, en de lichamelijke werken van barmhartigheid in het vierde leerjaar.

De plaatjes werden achter glas gestoken en omlijst door een kleurband die overeenstemde met de kleur van de muur. Niettegenstaande de hulp van Br. Pancreas, die hier als oud-kameraad, twee weken gezweet heeft, was het werk maar gedaan daags na het herbeginnen van de lessen.

HEUSDEN JEUGDHERBERG.

Hoe kan het anders, dat Heusden met zijn eindeloze heide, met zijn vrije bossen, zijn warme poelen en vijvers, verleidelijk moet werken op iemand die iets van de streek heeft gezien.

Br. Werner kwam dan ook gedurende het groot verlof 1947 met zijn chirojongens uit Oostakker, hier acht welgevulde dagen doorbrengen. De hele dag waren ze weg. Hun knapzak werd 's morgens gevuld voor een hele dag en 's avonds vonden zij hier, na zich flink verfrist te hebben, een heel diner. Daarna trokken zij zingend naar hun hooischelf bij Swijns, waar ze zich stil en braaf gedroegen. Ook de weesjongens van Ronse brachten hier een achttal dagen door gedurende het verlof van 1948 en 1949.

MIJNSCHADE

Het leven gaat zijn gewone gang. Ook de Mijne gaat een gang, en laat alles meegaan wat boven haar gebied ligt. Zo beginnen wij ook de gevolgen van de verzakking te ondervinden.

De kelder staat onder water, 50 cm. Voorlopig wisten wij niet dat de Mijne daarvan de oorzaak was, later pas kwamen we daar achter. Op de speelplaats gaan op zekere dag de stenen naar omhoog over een breedte van 1 meter, dat is het begin.

Ondertussen is de kelder veranderd in een vijver. Het is droevig om zien, een schone kelder waar je niets mee kan doen. De kelder moet nochtans in orde.

Fons en Pol van Pieter Claes hebben er zich mee belast en echt hun best gedaan. Een nieuwe vloer en een ringbekleding van 70 cm hoog. Het heeft niets geholpen. Het jaar daarop stond er evenveel water als vroeger. Duidelijk waren nu de scheuren in de muur en de vloer te zien. Het Mijnebestuur werd op de hoogte gebracht en beloofde herstelling zodra de riolering, die voorzien werd, was aangelegd. Nadien is de aanklacht herhaaldelijk hernieuwd.

Het winterseizoen ging weer voorbij met zijn schone huiselijke feesten en gezellige toneelavonden, waar Br. Columbus zich verdienstelijk maakte. Het mooiste stuk dat jaar was "Waar de sterre bleef stille staan" van Felix Timmermans. De hoofdrollen werden echt meesterlijk vertolkt.

HET MASSASPEL... BARRABAS.

Twee trimesters van het schooljaar waren voorgoed van de kalender gescheurd. De derde trimester zou één van de drukste worden uit de geschiedenis van Berkenbos. Vooral Broeder Columbus heeft er een leeuwenaandeel in gehad. Reeds gedurende het schooljaar had hij ijverig gerekruteerd om spelers op te sporen teneinde een massaspel samen te stellen met niet minder dan 116 uitvoerders. Al wat stem en toneelbloed in de aderen had gaf zijn toestemming. Mensen uit Heusden en Zolder spanden samen en vanaf de eerste lentedagen kon men 's avonds ergens een groep horen repeteren. Met een minimum van onkosten moest men een maximum van opbrengst verkrijgen, waarvan een groot deel zou gebruikt worden voor een nieuw altaar in de parochiekerk. Het Mijnebestuur zorgde voor het nodige hout en de verlichting, doch alles moest door eigen volk van de toneelvrienden opgericht en bediend worden. Een waarlijk prachtig ensemble werd er dan getoverd op de speelplaats, met als achtergrond de bouw van 1931. Het gaf tevens een oplossing voor het opkomen langs de vensters van de eerste verdieping. De kledij werd grotendeels zelf

gemaakt uit doeken. Jammer genoeg waren de weersomstandigheden bij de uitvoeringen niet zo best, zodat de moeite niet ten volle beloond werd.

Niettemin zal iedereen nog jaren nadien denken aan dat grootse stuk, en aan de stoute durf.

Beringenmijn had een aanvraag gedaan om ook opvoeringen te geven ter plaatse voor de kerk.

Een prachtig gelegen terrein was dat, doch de opvoeringen zijn door het ongunstige weder op een totale mislukking uitgelopen.

De repetities en werkzaamheden tot dit groot spel, hinderden in zekere mate het verven van de vier overblijvende klassen in de school. Toch werd door een krachtig samenwerken gedurende het groot verlof 1948 deze klassen in orde gebracht. De klassen werden versierd door een serie prachtige platen over uitheemse dieren en hun leefmilieu.

HEUSDEN KRIJGT EEN “PAVILJOEN “

Br. Columbus verliet Heusden op het einde van het groot verlof en ging verder studeren aan de regentenschool te Brussel. In zijn plaats werd Br. Paulus gestuurd, die het 8ste leerjaar overnam.

Er was ook voorzien dat het aantal leerlingen ging aangroeien en daar vooral het eerste leerjaar overbevolkt zou worden, werd in het vooruitzicht gesteld een nieuwe klas te openen.

Br. Etienne zou titularis worden samen met Br. Constant.

Een nieuwe klas bij, veronderstelde ook het bijbouwen van lokalen. Het is niet de eerste maal dat de Paters een lokaal zouden afstaan om er les in te geven. Ditmaal was het de vergaderzaal van de VKAJ, dat als dusdanig ingericht werd. Br. Paulus trok er met zijn volkje naartoe.

Wij zouden bouwen, want het aantal leerlingen neemt gestadig toe. In de heide, een twintig minuten gaans van de school rijst een nieuwe cité uit de grond. Juist voorbij het hospitaal langs de andere kant had men dag en nacht gewerkt aan het opbouwen van barakken, die als voorlopige woningen zouden dienen voor de vreemdelingen uit Polen. Dit volkje kwam zich hier vestigen met heel hun gezin... En wij ... kregen de kinderen.

Wij zouden dus bouwen, en het gemeentebestuur van Heusden zou helpen om twee nieuwe lokalen te plaatsen. 160.000fr stond ter onze beschikking, zo had de gemeenteraad besloten. Niettegenstaande dat kan dat zaakje in de lucht blijven hangen bij de andere kastelen, misschien zeer lang blijven hangen, want de gemeente Zolder heeft ook haar plannen, en die stroken niet helemaal met de onze. Zij wil een nieuwe parochie oprichten op de cité Lindeman. Een terrein voor kerk en scholen is daar voorzien.

Ondertussen zitten wij hier met 9 groepen in 8 lokalen. Br. Overste is voorstander een barak te plaatsen en daar noodlokalen in te richten. Hoe dikwijls hij daarvoor naar Pater Pastoor gelopen heeft om dit er door te krijgen, weet hij zelf niet meer. Wie volhoudt, wint. De Mijn geeft een barak. De gemeente helpt met haar werkvolk tot het optrekken en betaalt 50.000fr aan het hernieuwen materiaal, beton, enz...

Het kontrakt:

Het jaar 1948 op 1 november werd te Zolder volgend kontrakt afgesloten tussen:

- 1- Het gemeentebestuur van Heusden enerzijds, gemachtigd en vertegenwoordigd door de heren Joseph Aerts, burgemeester dezer gemeente en Lucien Martens, eerste schepene, en*
- 2- De S.A. des Charbonnages de Helchteren et Zolder te Zolder anderzijds, gemachtigd en vertegenwoordigd door de heer Paul Vankerkhove, algemeen bestuurder dezer maatschappij, en luidend als volgt.*

Eerst genoemde gemeente verklaart van tweede genoemde partij in leen ontvangen te hebben, een barak in hout (oud bureel der officieren van het Belgisch kamp) overgebracht en thans opgericht op de gemeentelijke gronden te Heusden ter plaatse genaamd “aan de Berkenbosch” sectie A nr. 73 F2 en heden dienst doende als voorlopige klaslokalen voor het lager onderwijs.

De gemeente verklaart deze barak in leen ontvangen te hebben zonder daarvoor huurgeld te moeten betalen, maar verbindt zich deze barak in goeden staat te zullen bewaren en alle onkosten te dragen voor een goed en volledig onderhoud.

De gemeente verbindt zich dit gebouw aan de kolenmijnen terug af te staan van zodra zij door een nieuwbouw dit niet volstrekt meer nodig heeft.

Tweede genoemde staat aan de gemeente Heusden een barak voor onbepaalde duur in leen af om er voorlopige klaslokalen in te richten tot op het ogenblik dat de gemeente in de gelegenheid is er nieuwe op te bouwen of er andere te vinden. Het is wel verstaan dat de S.A. des Charbonnages de Helchteren et Zolder steeds de eigenares blijft van voormelde barak en dat zij zich het recht voorbehoudt om te allen tijden na te gaan of deze in goede staat wordt onderhouden.

Aldus opgemaakt en door beide partijen ondertekend te Zolder, op 1 november 1948.

Zo staat in november 1948 een hel rode barak te pronken midden het donker dennengroen, niet ver van de meisjesschool. De meisjes gaan er ook van profiteren, want die zitten met dezelfde moeilijkheden als wij.

Br. Paulus werd hier heer en meester in zijn klas. Het woord barak werd taboe en moest plaats ruimen voor een schoner "Paviljoen". Het was ook een beter gekozen naam, want de lokaaltjes waren piekfijn en gezellig van binnen. Het "Paviljoen" stond op het huidige terrein van de kleuterschool, toen nog eigendom van de broeders.

Het aanschouwmateriaal voor de klassen werd verrijkt door een nieuwe serie platen in Vaderlandse Geschiedenis.

DE NIEUWE KLASSEN KOMEN.....in plan.

Plannen voor twee nieuwe lokalen werden gemaakt. Men zou het bestaande gebouw van 1931 herhalen langs de kant van het bos. Hasselt is niet zo haastig als wij. De plannen blijven er liggen. Ondertussen groeit het aantal leerlingen gedurig aan en in januari 1949 zitten 310 leerlingen op onze banken. Herhaaldelijk werd aangedrongen tot spoed met het bouwen, maar de plannen bleven weg tot april. Nu pas kon men beginnen met definitieve plannen. Langs alle kanten werd bij de architect aangedrongen tot spoed. De zaak blijft duren en het wordt groot verlof 1949. Met het paasverlof 1949 wordt Br. Constant benoemd tot algemeen rekruteur. Hij verlaat praktisch het onderwijs en wordt vervangen door Br. Cyriel.

Is de architect traag in het maken van plannen, wij kunnen het rapper. Naast de school staat er een miserabele hut voor het hofgerief. Het dak zakt zo ongeveer een meter door. Men noemt zoiets bouwvallig. Van de andere kant is het kippenhok op een slechte plaats gelegen. Wij zullen trachten een nieuw tuiniershuisje met kippenhok en schapenstal te bouwen, als het maar niet te veel kost!

De mannen van Jef Claes trokken het boeltje recht op twee dagen. (Dit bouwwerk werd afgebroken door "de Schans" in mei 2000. De school gebruikte de vrij gekomen ruimte om een in- en uitgang te maken die uitkomt op de parking van het "Ontmoetingscentrum")

VAN EEN BEUKENLAAN EN EIKEN KWEEK.

We beginnen het schooljaar 1949-1950. Het paviljoen blijft trouw zijn 8ste leerjaar herbergen, toch hoopt men in de loop van het jaar naar andere oorden te kunnen verhuizen.

Br. Paulus ontpopt zich als bomenbeschermer. Hij zoekt met veel ijver en zorg de eikenbomen op die in het bos staan. Met zaag en snoeimes tracht hij hen wijs te maken, dat de weg omhoog de enige goede weg is. Ook wordt er een beukenlaan aangelegd. Ondertussen maakt broeder Marius, als ijverig tuinier gretig gebruik van het vrijgekomen stukje grond om er maïs te kweken. Hij spit en zaait en besproeit met zijn zweet, de oogst.....onkruid!

We schrijven winter 1949. De overste duwt de toneelbond wat hoger op, streeft naar goede, welverzorgde, opvoedende opvoeringen bij zijn mannen en heeft succes. Het kost hem tamelijk veel werk. Liever gaf hij het in handen van anderen over. Er is echter geen enkel amateur te vinden en zonder het toneel zouden de parochiale ontspanningsavonden verstikt worden onder de cinema's. (toch een oord van verderf in die tijd)
Doch het wordt lente. En de hoop groeit dat ze toch zouden bouwen.

DE TWEE NIEUWE KLASSEN.

Op 7 april 1950, Goede Vrijdag, gebeurt de aanbesteding in de burelen van het provinciaal gebouw te Hasselt. De laagst ingeschrevene is Louis Vanhees.
Er moest echter eerst nog terrein aangekocht worden, want het gebouw zou gedeeltelijk op de eigendom der Parochiale Werken van Beringen komen te staan. De toelating er bouwgrond en eigendom van te maken was niet moeilijk te verkrijgen. Die grond werd praktisch afgestaan voor een fictieve som van 15.000fr. De ware aankoop kostte ons echter 1.650fr aan notariële onkosten. Daarmee was de eigendom vergroot met 11a9ca. De notariële akte werd opgesteld op 9 juni 1950.

Tussen 7 april en 9 juni was er nog veel te veel tijd om ongebruikt te laten. De afspanning langs de kant van de straat, mocht gerust vernieuwd worden, want er waren ingangen bij de vleet. Er werd een zelfde afspanning gemaakt als voor het kippenhok en de haag werd tot aan de grond afgekapt. Ze zal dan opnieuw uitschieten en later een lage groene versiering vormen.

Waarom nog wachten met het uitroeien van het bos op de plaats waar het gebouw zou komen. De bomen brachten 3.000fr op. Daarmee waren de onkosten van de aankoop van de grond meer dan gedekt.

Terzelfder tijd werd de omheining langs de straat over een lengte van 200 meter hernieuwd en verbeterd. Zij vormde daarmee een tweede hindernis voor de talrijke kinderen die zo graag op het verboden terrein op jacht kwamen achter vogelnesten.

MEN BOUWT.

Eindelijk, op 2 juni 1950 worden de fundamenten gegraven en een laag gewapend beton van 1 meter breed en 45 cm dik zouden sterk genoeg moeten zijn om een gebouw met een verdieping te dragen. Er was officieel nog geen goedkeuring gebeurd, en de koopakte was nog niet getekend. Met toestemming van de architect heeft men dan maar verder gedaan. 't Was ook nodig, want met september zouden wij de lokalen moeten in gebruik nemen.

Een week nadat de laatste werkmans gezegd had dat alles gedaan was, werden de klassen in gebruik genomen. Dit was bij het begin van het schooljaar 1950-1951. Juist op tijd, want er waren nu leerlingen voor tien klassen.

De schoolmeubelen waren aangevuld met 50 nieuwe banken. Ook het aanschouwings materiaal. Een aanvraag tot uitbreiding van het didactisch materiaal en een aanvulling van schoolmeubelen wordt tot het gemeentebestuur gericht.

Bij het begin van het nieuwe schooljaar werd br. Overste naar het ziekenhuis gevoerd en was voor 3 maanden buiten gevecht gesteld. Br. Paulus nam het bestuur voor die tijd over. Als men in bed ligt heeft men veel tijd tot piekeren: we hadden nu een schoon complex, daargelaten dat het nieuwe gebouw nog geen verdieping had. Het geheel wordt echter gestoord door de armtierige toiletten en de overdekte speelplaats. De architect werd naar Berkenbos geroepen, waar br. Overste hem een plan voorlegde dat door het gemeentebestuur diende goedgekeurd te worden.

Het behelsde een overdekte speelplaats met kleine turnzaal, kolenkot en toiletten. Het zou loodrecht staan op de nieuwe gebouwen en heel het bos afsluiten langs de westkant. Vooraan,

langs de straat zou over de hele lengte een laag muurtje komen met baren, een ijzeren ingangspoort, met een klein poortje voor het huis. Het voorontwerp daarvoor is gemaakt. Geen week nadien kreeg br. Overste bezoek van de schepen van onderwijs. Deze kwam met het voorstel af, een tiptop moderne turnzaal te bouwen. De gemeente zou alles bekostigen, doch ze moesten terrein hebben. De plaats naast de speelplaats zou daarvoor het best geschikt zijn, en zo zou de voorziene overdekte speelplaats kunnen aanleunen tegen de gemeenschappelijke muur. Besprekingen met Pater Pastoor en met het provinciaal en hoofdbestuur te Oostakker, leidden tot het opmaken van een nieuw plan. In het gemeentebestuur voorzag men 2.500.000fr op de begroting, voor een turnzaal te Heusden en te Berkenbos. De begroting echter is spaak gelopen in de provincieraad. De burgemeester beweert het volgend jaar zeker te zullen slagen. Ondertussen is de aanvraag gedaan, tenminste met de overdekte speelplaats te beginnen, met vooruitzicht op de toekomstige turnzaal. Men vraagt echter om te wachten.

Daar de huidige overdekte speelplaats als bouwvallig mag beschouwd, werd het mijnbestuur aangesproken om de schade, door haar aangebracht aan het gebouw, te vergoeden. Men kwam meten en nazien. Het resultaat? 5.000fr als steun. Na een gepast pleidooi van broeder Constant, die voor alle zekerheid Sint-Antonius een kaars gegeven had, werd de som verdubbeld.

HET JUBELJAAR 1951.

Wie juist kan tellen zegt dat de vestiging Berkenbos 25 jaar bestaat. Het schilderwerk had zijn 20ste verjaardag gevierd, en mocht wel eens van aanschijn veranderen. Br. Noël leverde hierbij verdienstelijk werk. Terwijl br. Overste, met tevredenheid op de afwerking mocht neerblikken, kwamen de aangevraagde meubelen aan. Een nieuw bureel met bureelkast, twee lessenaars voor de onderwijzers en een expositiekast voor het 8ste leerjaar. Daarbij een hele boel toestellen ter illustratie van de lessen in natuurkunde, aardrijkskunde, enz... Daar de school nu een nieuw bureel had werd het vroegere bureel ingericht als spreekkamer. Dit alles moet dan het zilveren kleed betekenen van het 25 jarig bestaan van de stichting te Berkenbos.

VAN ZILVER NAAR GOUD.

Bij de viering van het 25 jarig bestaan van de school te Berkenbos, werd een nieuw schooljaar ingezet met enkele nieuwe gezichten. Br. Johannes werd aangesteld als overste in vervanging van br. Boudewijn die verhuisde naar Asse. Doch br. Boudewijn zou nog een paar weken in Heusden blijven om het jubileumfeest voor te bereiden en de nieuwe kapel op de Voort te schilderen. Br. Flavius heeft in 1951 ook de weg naar Berkenbos gevonden om er br. Paulus te vervangen.

Het was dan op 26 augustus dat de viering plaats had. De broeders mochten zich verheugen in de aanwezigheid van: br. Alfred, de eerste overste te Berkenbos. Br. Denijs, algemeen Vicaris. Pastoor Ceyssens, Br. Amantius, provinciaal assistent uit Nederland. Burgemeester Jozef Aerts. Verder een afvaardiging van Valkenswaard en Luik en de oud-leerlingen broeders van de school. Senator Martens, schepen van onderwijs. Na een plechtige hoogmis, een aperitiefje en een diner bezochten de aanwezigen een der prachtigste hoekjes van Berkenbos, namelijk “de Galgenberg”, waarop de nieuwe watertoren van Heusden staat te pronken. Zo een jubileum heeft altijd nuttige naslepen. Nu er een watertoren staat komt ook de aansluiting met de waterleiding ter sprake.

Als geschenk van de Mijn, kon br. Overste reeds meedelen dat het Mijnbestuur de vloer in de spreekkamer zal herstellen en dat park en tuin door de Mijn zullen ontwaterd worden. Dat was nodig, door de verzakkingen was de zandwoestijn herschapen in een moeras.

VLAAMSE KERMIS EN OVERDEKTE SPEELPLAATS.

Het schooljaar eindigde met een turn- en muziekfeest, dat als opening van de Vlaamse Kermis ten voordele van een overdekte speelplaats.

Gedurende het groot verlof werden de bomen op de speelplaats weggehaald door de Mijn. De speelplaats zelf werd opgehoogd met kleigrond, dat ze herschept tot een modderpoel bij elke regenvlaag.

Op aanraden van de inspectie begint men in het 8ste leerjaar met een proef van handenarbeid; elektriciteit en hout. Dit wordt gegeven in het werkhuis of de barak in het bos.

Besprekingen over en uitwerken van plannen voor een overdekte speelplaats zijn volop aan gang. Een eerste plan wordt door de gemeente te duur geacht. Een tweede plan wordt einde verlof 1952 naar de provincie gestuurd. Gemeente en provincie zijn bereid een toelage te storten van 250.000fr. Na vele besprekingen vraagt men ons nog steeds om te wachten.

De broeders maken dan maar gebruik van een opgelegd verlof van 14 dagen, omwille van kinderverlamming, om het één en 't ander in orde te brengen.

WERKEN, PLANNEN, UITVOERING.

Begin januari 1953. De Mijn is begonnen met het leggen van buizen om kelder en hof droog te leggen. De auto's verzinken op de speelplaats, die werkelijk niet meer te gebruiken is van de modder.

Daar de provincie het eerste plan van de overdekte speelplaats terugstuurde, werd er een nieuw opgemaakt. In juni 1953 wordt het werk toegewezen aan Houben Julien uit Houthalen, voor de som van 317.000fr.

Intussen was br. Etienne teruggekeerd naar huis en br. Daniel die zijn plaats had ingenomen, moest na 14 dagen de plaats ruimen voor een leek. Hij ging zijn intrek nemen te Anderlecht. Br. Eric kwam in september 1953 het onderwijzend personeel versterken.

Eindelijk wordt op 4 november begonnen met de werken van de overdekte speelplaats. Men voorziet de mogelijkheid de speelplaats te beleggen en een muurtje langs de straat te bouwen. Er wordt nog eens aangeklopt bij de gemeente en aangezien de jongens van de Voort en Lindeman ook onze school bezoeken, paste het ook in Zolder een klop op de deur te geven. Het lukt: Heusden geeft een tussenkomst van 100.000fr en Zolder geeft 184.000fr. Zo kon het werk aanbesteed worden voor 282.000fr.

Br.Noël vierde in 1954 zijn zilveren professie feest. Br. Flavius verliet Berkenbos om overste te worden in Heverlee en wordt vervangen door br. Aufridus. Hij zal de lessen in handenarbeid voortzetten in een nieuw werkhuis van 7 op 25 meter ons bezorgd door de gemeente.

EN BERKENBOS LEEFT VERDER.

Het aantal leerlingen nam toe. Het schooljaar 1955-1956 wordt aangevangen in de jongensschool met 340 leerlingen. De lessen in handenarbeid worden overgenomen door Mr. Meerten.

Het aantal leerlingen nam nog toe, zodat het schooljaar 1956-1957 begonnen wordt met 360 leerlingen. Er wordt ook een 11de klas geopend, waar Mr. Claes Raymond voorlopig benoemd wordt, daar door het gebrek aan een lokaal de klas ook maar voorlopig wordt aangenomen door het ministerie.

AANZET VOOR EEN NIEUWE KEUTERSCHOOL

Een bezorgde rijksinspecteur, Lenaerts Alfons schreef op 28 november 1954 een brief aan Pastoor Ceyskens:

Zeer Eerwaarde Heer Voorzitter,

In verband met de goede onderwijsorganisatie aan de aangenomen lagere meisjesschool en de bewaarschool van Berkenbos, heb ik de eer U bijgaand schrijven over te maken.

Ik heb de eer U in te lichten over een probleem dat zeer nauw verband houdt met de goede onderwijsorganisatie in de scholen waarover U het bestuur uitoefent.

De aangenomen bewaarschool, Brugstraat, telt thans 232 vier- en vijfjarige kinderen voor 5 klassen. De driejarigen kunnen niet aanvaard worden wegens plaatsgebrek. De huidige lokalen verkeren in een behoorlijke staat doch kunnen niet beschouwd worden als beantwoordende aan moderne eisen inzake kleuteronderwijs. Er ontbreken aanhorigheden zoals overdekte speelplaats, speelzaal, terrein voor spel in open lucht, zandbakken, enz. Bovendien is de ingang gelegen langs de drukke baan Heusden-Bree. Wij wijzen in dit schrijven vooral op het feit dat er overbevolking is en dat de driejarigen niet kunnen opgenomen worden.

Te Berkenbos is de toestand primitief. Door de overweldigende bevolkingsaan groei werden in de bewaarschool 253 kinderen ingeschreven voor 5 klassen. Ook hier is geen plaats voor de driejarigen alhoewel het voor het onderwijs nuttig zou zijn dat ook deze kinderen onderricht zouden ontvangen. Zij hebben trouwens recht op schoolgaan en de ouders drukten reeds meerdere malen en met aandrang dit verlangen uit.

De lokalen dezer school voldoen niet aan de gestelde eisen. De 3 lokalen, aan de school gehecht, zijn ongeschikt wegens hun afmetingen: van 2 gewone lokalen die er destijds waren werden er 3 gemaakt na nog een kleedkamer te hebben van afgenomen. Vanzelfsprekend zijn lokalen en kleedkamer zo klein dat de leerlingen er opeen gepropt zitten en het uitgaan en opbergen der klederen in de smalle gang ten zeerste bemoeilijkt wordt.

De 2 andere lokalen zijn gelegen op een speelplein ongeveer 0,5 km verwijderd van de school. Deze lokaaltjes behoren toe aan een jeugdorganisatie (chiro) waarvan de leden meerdere malen in de week vergaderen en spelen. Het is duidelijk dat de goede gang van het onderwijs hierdoor sterk belemmerd wordt. Tijdens mijn bezoek aan deze klassen op 25-10-1954 moest ik vaststellen dat de borden volgeschreven waren met dingen die met de klassen niets te maken hadden. De leerkrachten hadden niet de mogelijkheid hun klassen in te richten en de reeds onvoldoende bemeubeling is aan verdere beschadiging onderhevig.

Dit is een onhoudbare toestand!

We hebben de eer U volgend voorstel te doen dat kan beschouwd worden als een eerste fase van een plan en de materiële in orde te brengen en in regel te zijn voor het verdere genot der Staatstoelagen.

Het schoolcomité of het Gemeentebestuur zou een moderne en degelijk uitgeruste kleuterschool bouwen te Berkenbos. Deze school zou omvatten:

-Minstens 7 lokalen (rekening houdend met het geboortecijfer)

- 1 speelzaal

-verwarmde hygiënische installaties

-verdere aanhorigheden die onmisbaar zijn voor een modern kleuteronderwijs.

Om de bewaarschool van het Centrum tijdelijk wat te ontlasten zou de huidige grens voor de schoolgaande kinderen kunnen verlegd worden zodanig dat er meer kinderen naar de

bewaarschool van Berkenbos zouden gaan. Zij zouden daar niet alleen een degelijke materiële inrichting vinden dank zij de nieuwbouw, maar tevens profiteren van de kortere afstand en een veiliger weg. Het drukke verkeer op de baan Heusden-Bree, nog bemoeilijkt door de brug over de spoorbaan, maakt inderdaad een constant en ernstig gevaar uit.

Het schoolcomité van Berkenbos, in samenwerking met het gemeentebestuur van Zolder, heeft de bouw gepland van een lagere- en bewaarschool op het gehucht "Lindeman". Het aantal kinderen dat hierdoor de school eventueel zou verlaten heeft geen noemenswaardige invloed op het aantal klassen der bewaarschool van Berkenbos.

Een ander uiterst belangrijk voordeel van dit voorstel heeft betrekking op de aangenomen meisjesschool van Berkenbos. Deze school heeft nog steeds geen degelijke uitrusting voor het praktisch onderricht in huishoudkunde, snit en confectie. Alhoewel er een speciale meesteres fungeert is er noch behoorlijk uitgeruste keuken, noch naai- of strijklokaal, noch wasplaats, noch eetzaaltje. Dit onderricht werd gegeven in een woning van de kolenmijn! Twee klassen van de vierde graad zijn eveneens gevestigd in zulk een woning. Een andere klas der school betreft een houten barak!

Door de bouw van een nieuwe bewaarschool zouden 3 lokalen vrijkomen. Zij kunnen omgevormd worden tot klassen van de vierde graad. Verder zou deze school uit haar benarde positie geholpen worden door de bouw van:

- Aanhorigheden voor de vierde graad*
- Een gang langs de oude gebouwen*
- Een overdekte speelplaats*

Ik wil U verzoeken bijgaande projecten in overweging te willen nemen. Een afschrift van dit schrijven werd overgemaakt aan de Heer Burgemeester en de Heer Schepenen van Openbaar Onderwijs van Heusden.

Getekend: A. Lenaerts.

Dat deze brief niet in dovemansoren viel getuigt de onmiddellijke reactie van het schoolbestuur. Een nieuwe school voor de kleuters zou de oplossing zijn.

RUILING GROND BEWAARSCHOOL

Studie van Mre Boesmans
Notaris te Beringen
Ruiling op 26/06/1956

Voor ons Leon Boesmans, Notaris te Beringen zijn verschenen:

1 De vereniging zonder winstgevend doel genoemd JUVENAAAT SINT JACOBUS LACOPS, hebbende haren zetel te Puurs, gesticht bij akte verleden voor Notaris Pierre Philippe Eugène Polydore De Vaere te Oostacker op tien maart negentien honderd drie en twintig, verschenen in het bijvoegsel aan het Belgische Staatsblad op drie mei volgend nr; 327, waarvan de statuten gewijzigd werden op vijf februari negentien honderd zes en twintig, wijzigingen verschenen in het bijvoegsel aan het Belgische Staatsblad van zeven en twintig februari volgend nr. 151 en acht en twintig september negentien honderd zeven en dertig, Staatsblad van drie en twintig oktober volgend nr. 163 1, hier vertegenwoordigd door eerweerde heren:

1. Benoit Prosper Van Laethem, beheerder-voorzitter van gemelde Vereniging verblijvende te Oostacker, als dusdanig gekozen in de buitengewone algemene vergadering der Vereniging gehouden te Puurs op vijftien februari negentien honderd vijf en vijftig, verschenen in het aanhangsel aan het Belgische Staatsblad op zes en twintig februari volgend nr. 531
2. Ernest Gustaaf Adriaenssens, beheerder met volmacht voor Heusden gemachtigd in die hoedanigheid bij de buitengewone algemene vergadering te Puurs gehouden op tien februari negentien honderd twee en vijftig, Belgisch Staatsblad van drie en twintig februari volgend nr. 561 ingevolge art. veertien van de statuten recht gevende op het gebruik van de maatschappelijke handtekening voor het dagelijks beheer 't zij alle handelingen in de ruimsten zin die behoren tot het beheer buiten deze die uitsluitelijk aan de algemene vergadering voorbehouden zijn, genoemd in art. 15 der statuten, verblijvende de heer Adriaenssens te Heusden Limburg,

benoemd in de buitengewone algemene vergadering gehouden te Puurs op tien februari negentien honderd twee en vijftig, verschenen in het bijvoegsel aan het Belgisch Staatsblad op drie en twintig februari volgend nr. 561

3. Joseph Boudewijns, beheerder-secretaris der Vereniging, verblijvende te Oostakker, waarvan de benoeming verschenen is in het bijvoegsel aan het Staatsblad op drie maart negentien honderd vier en dertig nr. 235, allen hier handelende blijkens artikelen 10, 13 en 14 der gemelde statuten

--- De alphabetische lijst der leden van gemelde Vereniging werd neergelegd ter Griffie der Rechtbank van Eersten Aanleg zetelende te Mechelen op zestien februari negentien honderd vijf en vijftig.

II; de Vereniging de PAROCHIALE WERKEN VAN HET DEKENAAT BERINGEN Vereniging zonder winstgevend doel gevestigd te beringen waarvan de standregelen ontvangen bij akte verleden door ons, Notaris, op vier en twintig april negentien honderd twee en twintig, verschenen zijn in de bijvoegsels aan het Belgische Staatsblad op negentien mei volgend nr. 245, en de alphabetische lijst der leden neergelegd is geworden ter Griffie de Rechtbank van Eersten Aanleg te Hasselt op tien juli volgend, hier vertegenwoordigd door de eerweerde heren Joris Hombroux, pastoor-deken, wonende te Beringen en Jozef Van Mierlo, pastoor, wonende te Heusden, handelende als beheerders der vermelde Vereniging, daartoe benoemd respectievelijk op dertig januari negentien honderd zeven en veertig, Staatsblad van acht maart volgend nr. 53 6, en drie januari negentien honderd drie en dertig, Staatsblad van een en twintig januari volgend nr. 5 6 handelende ingevolge artikel zestien der standregelen.

--- Die bij deze verklaren over te gaan tot de ruiling van volgende goederen:

--- Het Juvenaat Sint Jacobus Lacops heeft in ruiling aan de Parochiale Werken van het Dekenaat Beringen:

--- DENNENBOSCH gelegen te Heusden "De Halheide" sectie A deel west uit nr. 73t20 hebbende eene breedte noord tegen de Schansstraat van vijf en zestig meters behoudende deze breedte overal, palende oost het overige gemelde nummer, zuid de Vereniging zonder winstgevend doel Klooster der Ursulinen te Heusden Limburg op de ganse breedte, west eenen weg, groot ongeveer vijf en zestig aren.

--- Gemeld goed hoort de Vereniging toe blijkens aankoop verleden voor Notaris Scheyven te Brussel op negen en twintig april negentien honderd dertig van Mathilde de Potesta weduwe ridder Joseph de Theux de Meylandt et Montjardin te Brussel en hare kinderen: ridder Raoul de Theux de Meylandt et Montjardin, zonder beroep te Brussel en Xavier de Meylandt et Montjardin, zonder beroep te Ukkel, en dame Marie Adèle Josèphe Constance baronnes Goffinet, weduwe van Graaf Albert de Theux de Meylandt, zonder beroep te Brussel, die het bezaten: de vier eersten in naakte eigendom, de laatste in vruchtgebruik uit erfenis van Graaf Albert de Theux de Meylandt overleden te Brussel op zes december negentien honderd vijftien, en erfenis voor de vier eerste van ridder Joseph Ferdinand de Theux de Meylandt et Montjardin, zonder beroep te Ocquier, overleden te Brussel op acht juni negentien honderd zeven en twintig, die de naakte eigendom erfde van Graaf de Theux de Meylandt voornoemd en die zijne erfenis vermiek aan zijn drie kinderen bovenvermeld behoudens het grootste beschikbaar deel in eigendom en vruchtgebruik of alleen in vruchtgebruik naar haar keus aan zijne echtgenote Mathilde de Potesta blijkens zijn eigenhandig testament van zes juli negentien honderd zes en twintig, neergelegd onder de minuten van Victor Scheyven, Notaris te Brussel op twee juli negentien honderd zeven en twintig, van welk legaat dame de Potesta bij akte verleden voor Notaris Victor Scheyven op dertig november negentien honderd zeven en twintig de uitvoering vroeg te haren voordele van een vierde vollen eigendom en een vierde vruchtgebruik.

--- Volgens gemelde akte van aankoop was het goed alsdan gekadastreerd onder een grotere oppervlakte als deel uitmakende van nr. 73u9, deze aankoop werd overgeschreven ter Hypotheken te Hasselt op veertien mei negentien honderd dertig boek 2339 nr. 16.

--- De Vereniging der Parochiale Werken van het Dekenaat Beringen geeft in ruiling:

--- DENNENBOSCH gelegen te HEUSDEN ter plaatse "De Halheide" sectie A nr.73h29 groot volgens kadaster tachtig aren één en negentig centiaren, vroeger deel uitmakende van 73v 15, waaruit een deel of elf aren negentig centiaren, zijnde een driehoek aan de Vereniging Juvenaat Sint Jacobus Lacops, voormeld, afgestaan werd bij acte verleden voor ons, Notaris, op vijf juni negentien honderd vijftig, palende het thans in ruil gegeven goed noord en oost gemeld Juvenaat, zuid de straat, west Klooster der Ursulinen.

--- De Vereniging der Parochiale Werken toebehorende blijkens aankoop verleden voor ons, Notaris, op twee en twintig augustus negentien honderd twee en twintig van Baronnes Marie Adèle Josèphe Constance Goffinet weduwe Graaf Albert de Theux de Meylandt zonder beroep te Brussel, en ridder Joseph Ferdinand de Theux de Meylandt et Montjardin, eigenaar te Ocquier, die het bezaten van Graaf Albert de Theux de Meylandt, overleden te Brussel op zes december negentien honderd vijftien, door erfenis.

VOORWAARDEN

--- Verklaren de verschijners bovengemelde ruiling gedaan te hebben, onder waarborg van daad en recht, voor vrij en onbelast, zonder verzekering der uitgedrukte grootte al overtrof het verschil ook één twintigste en min of méér, de aandacht der partijen hierop getrokken, met hunne voor en nadelige dienstbaarheden of beletselen kunnende voortspruiten uit urbanisatiemaatregelen of welke andere ook, om er dadelijk de vollen eigendom en bezit van te hebben, met recht op gebeurlijke mijnvergoeding voor den ondergrond vanaf één juli komende, en met last de contributiën te betalen vanaf één januari aanstaande.

--- Verklaren de partijen bovengemelde ruiling en voorwaarden aan te nemen, en deze ruiling gedaan te hebben zonder ander opleg dan deze dat de Vereniging der Parochiale Werken de ganse kosten betalen en de weerde van het afgestane goed door deze Parochiale Werken te schatten aan twintig frank de meter vierkant.

--- Verklaart ondergetekende Notaris de partijen lezing te hebben gegeven van artikelen twee honderd drie alinea 1 van het Koninklijk Besluit van dertig november negentien honderd negen en dertig.

--- WAARVAN AKTE verleden te Heusden de zes en twintig juni duizend negenhonderd zes en vijftig, en hebben de partijen met ons, Notaris, getekend, na gedane voorlezing. (get) B. Van Laethem; Jos Boudewijns; J. Hombroux; J. Van Mierlo; Adriaensens E; Leon Boesmans.

--- Geregistreerd te Beringen op twee juli 1900 zes en vijftig twee bladen drie verzendingen boek 23 8 blad 75 vak 9. De Ontvanger (get) Louwet.

De kogel was door de kerk. In 1956 zijn de plannen klaar voor de nieuwe kleuterschool. Er verrees een voor die tijd modelschool voor kleuters. Kostprijs: 1.900.000 Bef. De school bleef onder leiding staan van de meisjesschool. In 1960 werd reeds een klaslokaal bijgebouwd. Acht prachtige en moderne lokalen kwamen ter beschikking voor de allerkleinsten.

AANTAL KLEUTERS

Het aantal leerlingen van de kleuterschool bedroeg in:

1925- 61 kinderen (31 jongens – 30 meisjes)

1941- 171 kinderen (90 jongens – 81 meisjes)

1954- 253 kinderen. (125 jongens – 128 meisjes)

1977- 230 kinderen (113 jongens – 117 meisjes) 106 kinderen van gastarbeiders

1993- 184 kinderen

VERANDERINGEN

1958: Br. Aufridus, die als overste br. Johannes opvolgde, die naar Luik was overgeplaatst, vierde zijn zilveren professiefeest. Voor br. Marius was het goud, en voor br. Quitinus, die br. Noël had vervangen werd het zilver.

In mei verlaat br. Marius Berkenbos en gaat een welverdiende rust genieten in Oostakker.

Daar het aantal leerlingen rond de 360 blijft, worden 2 klassen bijgebouwd boven op de bestaande lokalen, voor de som van 270.000fr.

EEN NIEUWE TIJD.... EEN NIEUWE GEEST

In gans de kerk spreekt men van vernieuwing.

Gelijktijdig met de geestelijke omwenteling, die meer tijd zal vragen dan de materiële, doen nieuwe uitvindingen hun intrede in de school. Zo doet de TV zijn intrede in 1960.

1962: Men denkt aan de centrale verwarming.

De mijn zal instaan voor het bouwen van de kelder voor de centrale verwarming. Het plaatsen is toevertrouwd aan de gebroeders Clercks.

Intussen dringt Broeder Procinciaal aan te Heusden een technische school te beginnen.

Br. Overste vraagt een onderhoud aan met Kan. Tielen, om te onderhandelen over deze mogelijkheid. Het advies van Kan. Tielen was ongunstig en het bouwen van een technische school wordt afgewezen. (Een jaar later begon de staat met een technische school en alle kansen waren verkeken.)

Volop in deze beslommeringen verlaat br. Aufridus Berkenbos en wordt Overste te Bornem. Br. Rembertus komt hem vervangen. Ook br. Neon komt in Berkenbos wonen. De vervanging van de overste deed de vernieuwing niet stilstaan.

De ramen in de voorgevel worden vernieuwd. Een paar broeders hebben de handen in elkaar geslagen om ook de geestelijke vernieuwing door te zetten en een aanpassing te vinden in de nieuwe richting van de kerk. Br. Overste dacht met een werkende vriendenkring de school tot meer bloei te brengen, maar die vriendenkring stierf rapper dan hij geboren was.

Na een jaar schreef broeder Overste zijn besluit over Berkenbos:

“ De school zal leefbaar blijven als er een technische aan verbonden wordt. Wij zijn nog met 3 broeders in het onderwijs, plus een directeur en 9 leken. In september 1962 is er een voorbereidend leerjaar begonnen in samenwerking met het college van de Paters Minderbroeders.”

Vanaf 1963 slaan de broeders de handen in elkaar en beginnen de school een nieuw binnenzicht te geven. Met de verdiensten van de broeders knapte de schilder een gedeelte van het klooster op. Vader Generaal Aloysius drong er op aan de slaapkamers van de broeders te vernieuwen. Het Frans dak verdween en de muren werden recht getrokken. Dat was een schone verbetering, en iedereen was tevreden met zijn nieuwe kamer.

Einde mei 1964 was er voor het eerst een schoolfeest te samen met de meisjesschool.

Begin september 1965 verdwijnt de vierde graad en de school valt op 10 klassen. In de meisjesschool verdwijnt de ‘kookschool’ en de vierde graad, die jaren lang gevestigd was in de tweeblok recht tegenover de school. Doch de hoop op meer leerlingen is niet verdwenen, maar gemengd met vele vraagtekens.

Reeds een paar jaar is er een aangroei van de bevolking door het aanwerven van gastarbeiders. Stilaan komen de families zich in Berkenbos vestigen en men ziet overal kinderen rondlopen van zeer verschillende nationaliteiten.

In samenwerking met de zusters en de parochie werd er besloten een sporthal te bouwen. Daarom staan de broeders een stuk grond af van 56 op 36 meter. Om toelagen van de gemeente te krijgen was deze verplicht de sporthal te huren en zelfs later te kopen.

De bomen uit het bos worden verkocht aan de Mij. Het is nutteloos een nieuwe aanplanting te doen, alles vergaat door het overvloedige water. Gedurende een periode van 25 jaar is de verzakking 3,79 meter, dit volgens de mijndirectie.

EEN RUSTPERIODE.

Het heeft er de schijn naar, dat Berkenbos in een rustperiode gekomen is. Doch men kent nog het spreekwoord “ Rust, Roest “.

Het is nu misschien tijd om nog eens achteruit te zien.

Heusden telde in 1926: 3026 inwoners. Nu is het getal reeds opgelopen tot 13.608 waarvan er 10.440 Belgen en 3.168 vreemdelingen, verdeeld onder 15 nationaliteiten. De meeste van deze vreemdelingen bewonen onze wijk. Als men goed die cijfers en de diverse bevolking bekijkt, is er geen sprake van echte rust. Gedurende de periode van 1962 tot 1968 hebben er wel enkele broeders in Berkenbos hun beste krachten ten dienste gesteld. Br. Frederik verliet ons in 1963 en werd vervangen door br. Casimir, die in 1964 de weg volgde van br. Frederik en ook naar de regentenschool ging. Deze maakte plaats voor br. Gombertus, die zijn plaats weer overliet aan br. Karel. Br. Quintinus vertrok naar Heverlee en br. Jean-Marie kwam naar Berkenbos.

We schrijven, augustus 1968.

Br. Rembertus wordt overste van een “Home” te Lebbeke en verlaat Berkenbos samen met Br. Jean-Marie die in dat zelfde “Home” zal werken. Br. Karel verhuisd naar Hamme. Br. Eric wordt overste en blijft samen met br. Alfons te Berkenbos achter.

Gelukkig komen nieuwe krachten ons versterken in de personen van br. Paul en br. Adriën. Ook br. Vital komt naar Heusden om te rusten, maar werkte heel de dag in de schrijnwerkerij. De vernieuwing begint nu pas door te breken

Br. Paul steekt van wal met een kinderkoor "De Zingende Hartjes". Een kinderkoor dat na een paar jaren op een hoog niveau staat en ook reeds bekwaam is een eerste prijs te behalen in het internationaal zangfestival van Neerpelt.

Bij de dood van br. Rembertus, verlaat br. Vital Berkenbos om de plaats in te nemen in "Home Vogelzang" te Lebbeke.

In de school zijn er een paar bijzonderheden bijgekomen. Eerst en vooral een verkeerspark. Een juweeltje wat betreft de aanleg en de uitwerking. Een nieuw leraarslokaal, waar zich ook een prachtige verzameling werken bevinden die iedereen kan raadplegen.

Mei 1973: Br. Alfons wordt door een hartaanval buitendienst gesteld. De herstelperiode verliep zeer vlot en in september nam hij weer zijn plaats in bij het onderwijzend personeel.

Een jaar later moest hij een operatie ondergaan in de keel. Intussen was hij verantwoordelijke geworden voor de leefgemeenschap Berkenbos.

Daar br. Adriën verhuisde naar Ronse, nam br. Alfons de keuken over en werd hovenier. Door deze omstandigheden is br. Robert in Berkenbos de open plaats in de school komen innemen. Intussen staan we met een gouden jubileum voor de deur. Doch vooraleer daar aan te denken, hadden we nog het 25 jarig professiefest van br. Erik en dat viel samen met 40 jaar professie van br. Alfons.

IN HET GOUD.

Indien het mogelijk is een gouden jubelfest te vieren van school en klooster, dan moet er zeker hulde gebracht worden aan de vele werkers die in Berkenbos hebben verbleven. Zowel de broeders die in de school hun werkterrein vonden en de broeders die zorgden voor klooster en hof. Dank ook aan de vele onderwijzers die er hun beste krachten gegeven hebben en nog geven. Dank ook aan de paters en zusters, en de gemeente om hun medewerking en hun steun.

BROEDERS DIE IN BERKENBOS WOONDEN.

Broeder Alfred	1926-1927	1926-1927 overste
Broeder Eugenius	1926-1932 (kok)	
Broeder Fabianus	1926-1927	
Broeder Constantinus	1926-1938	1944-1962
Broeder Albanus	1927-1929	
Broeder Michiël	1927-1930	1927-1929 overste
Broeder Hendrik	1928-1929	
Broeder Hildebrandt	1931-1932	
Broeder Gratianus	1929-1934	
Broeder Pepinus	1930-1935	1929 -1935 overste
Broeder Bernardinus	1932-1934	
Broeder Montfort	1932-1936	
Broeder Noël	1932-1933	1947-1955
Broeder Archangelus	1934-1943	1950-1961
Broeder Elias	1934-1937	
Broeder Theobald	1934-1936	
Broeder Edgard	1935-1940	1935-1940 overste
Broeder Eymard	1935-1936	
Broeder Octavianus	1936-1938	

Broeder Paulus	1937-1938	1948-1951	
Broeder Landericus	1938-1939		
Broeder Hyliodoor	1938-1955		
Broeder Johannes	1939-1946	1951-1957	1944-1946 overste 1951-1957
Broeder Christiaan	1939-1943		
Broeder Oscar	1940-1944	1940-1944 overste	
Broeder Marius	1940-1943	1946-1959	
Broeder Colombus	1941-1948		
Broeder Godehardus	1943-4 maand		
Broeder Petrus	1943-1944		
Broeder Amarinus	1943-4 maand		
Broeder Amicu	1943-1944		
Broeder Darius	1945-1946		
Broeder Eustachius	1946-1947		
Broeder Elizeus	1945-1947		
Broeder Boudewijn	1946-1951	1946-1951 overste	
Broeder Etienne	1948-1953		
Broeder Cyriel	1949-1950		
Broeder Flavius	1951-1954		
Broeder Daniël	1953- 2 weken		
Broeder Erik	1953-1979	1968-1985 overste	
Broeder Aufridus	1954-1962	1958-1962 overste	
Broeder Quintinus	1955-1963		
Broeder Felix	1955-1966		
Broeder Dom. Savio	1958- 3 maand		
Broeder Frederik	1957-1963		
Broeder Koenraad	1961-1962		
Broeder Rembertus	1962-1968	1962-1968 overste	
Broeder Alfons	1962-1985		
Broeder Casemir	1963-1964		
Broeder Jean-Marie	1963-1968		
Broeder Gombertus	1964-1965		
Broeder Karel	1965-1968		
Broeder Adrien	1968-1975		
Broeder Vital	1968-1970		
Broeder Paul	1968-1980	+ 24 juli 1980	
Broeder Robert	1975-1985	+ 05 augustus 1985	
Broeder Bruno	1980-1990	1985-1989 overste	
Broeder Louis	1985-1990		
Broeder Eduard	1986-1990	1989-1990 overste	

HET FEEST.

Het gouden jubileumfeest zou in alle eenvoud worden gevierd. Doch een ander feit kwam alles veranderen. Br. Robert verlangde in september 1976 zijn eeuwige beloften af te leggen. In deze tijd van onverschilligheid voor kerk en godsdienst, vonden wij het een uitstekende gedachte, die positieve godsdienstbelijdenis hier in de parochie te laten plaats hebben. Het jubileum van de school werd er aan verbonden, zoals de uitnodiging het aankondigde. Een groep vrienden hadden aangeboden voor de receptie en het feestmaal te zorgen. En dat was een groot pak van het hart van broeder overste.

De viering op 19 september werd ingezet met een plechtig dankoffer, opgedragen door pater Pastoor en bijgestaan door de kapelaans: Nulmans en Kusters.

Het jeugdkoor “De Zingende Hartjes“ onder de kundige leiding van br. Paul verzorgde de zang. De homilie werd uitgesproken door br. Frans Philips, algemeen Vicaris, die dan ook de geloften afnam van br. Robert.

Na de mis gingen de oud-leerlingen en vrienden van de broeders in “Ons Huis” een pintje drinken en napraten over de vervlogen jaren. De familie had een receptie in het klooster. Wel was er een regelmatige wandeling van het klooster naar “Ons Huis” en omgekeerd.

Tegen 13 uur ging de familie en de broeders aan tafel. De vrouwen van KAV Berkenbos hadden alles fijn in orde gebracht.

WELKOM

Een onbekende, onder de schuilnaam Rik van Hal schreef in het soldatenblad Milac over de broeders.

Hier een passage uit zijn schrijven:

De orde der broeders van O.L.V. van Lourdes verblijft 50 jaren in onze parochie Berkenbos. Ik ben daar even blijven bij stil staan en heb mij daar vele bedenkingen over gemaakt

Ten eerste, 50 jaren ten dienste staan van een parochie gemeenschap zoals de onze, is reeds een hele prestatie

Ten tweede, 50 jaren inzet om jongens vanaf hun zesde jaar ontwikkeling en leerstof bij te brengen lijkt me nog een grotere prestatie.

Ten derde, deze opvoeding verzorgen met steeds een evangelische levensbeschouwing voor ogen en in zelf vergeten bekommernis steeds voor het kind het beste te zoeken en geven, blijkt mij het voornaamste. Wij kunnen deze mensen niet dankbaar genoeg zijn. Zij hebben alles meegeleefd met hun kinderen en leraars, schone en blijde dagen, minder goede en bedroevende dingen. Ze hebben in de stilte van hun klooster wellicht dikwijls voor ons gebeden, voor onze gezinnen, onze priesters, onze parochie. Het klooster was nooit een gesloten getto, maar stond steeds open voor iedereen en elke organisatie.

De oudste parochianen herinneren zich nog goed hoeveel honderden keren er aan de O.L.Vrouw grot gebeden werd door honderden mensen die een stille berusting vonden in deze kloostertuin, wellicht één van de weinige rustige plekjes van Berkenbos.

Ik dacht even met weemoed terug aan die goede broeder Constant, die om de weg van de Paquaylaan af te leggen een vol uur nodig had, dit omdat hij overal even vriendelijk en opgeruimd moest kunnen praten met de inwoners van Berkenbos. Ik dacht ook aan br. Archangelus die voor elke klas een kanarievogel kweekte en bij mij thuis geregeld nieuw bloed kwam halen om te kweken. Zijn uit rotsen gebouwde volièrre wekte veel jaloezie op bij verschillende kwekers. Ik dacht aan br. Erik de stille werker en aan br. Marius met zijn altijd rokende pijp

Ik moet bekennen toen tijdens de jubileumviering die goeie altijd zorgende br. Fons het even moeilijk kreeg, er bij mij ook wat schuurde en toen zijn ogen wat betraanden kreeg ik het gevoel “Ze zijn toch ook een stukske van ons” ...

OOSTENRIJK

In 1974 stond, Oostenrijkenner Frans Beckers leraar van het 5de leerjaar, aan de wieg van wat een lange traditie zou worden in onze school.

Waarom onze kinderen eens niet naar de bergen en de sneeuw brengen? Eens weg van ons vlakke Vlaamse land. De unieke sensatie beleven om eens op latten te staan en eindeloos lang te glijden. De zuivere en gezonde berglucht eens opsnuiven. Een andere cultuur en taal leren kennen, musea, kerken, fauna en flora, enz...

Allemaal ijzersterke argumenten om de beleidsmensen te overtuigen dit avontuur aan te gaan.

En of het een succes was! De kinderen raakten niet uitgepraat over dit unieke gebeuren. Het stond toen al vast, volgend jaar gaan we weer!

Frans Gijbels en Julien Celis hebben na Frans de fakkel overgenomen en het was vooral Julien die zijn stempel drukte op de formule “sneeuwklassen” zoals we ze heden ten dagen nog steeds kennen. Later zijn Tony Elsen, Henri Schepers en Anne-marie Diliën de nieuwe vaandeldragers voor dit jaarlijks terugkerend, en voor onze school zo verrijkend gebeuren. Want aan Stanzach, in Oostenrijk, hebben we ons hart verloren!

1976-1977 BOUWEN IS WEER NOODZAKELIJK.

De levensomstandigheden van onze tijd, waarin zowel vrouw als man uit werken gaan, zijn voor een groot deel oorzaak dat zoveel jongens ‘s middags op school blijven om te eten.

Door het invoege komen van een taakleraar, is er ook een lokaal nodig. Voorlopig gebruiken we daarvoor de conferentie- en vergaderzaal van het personeel.

Daar er vanaf 1977 een speciale leermeester mag zijn voor de kinderen van de gastarbeiders, om hen de grondslag te leren van het Nederlands, is er ook een plaats nodig.

Om die redenen besloot het provinciaal bestuur van de congregatie een eetzaal, een klas en een lokaal voor de taakleraar te bouwen. Dit gebouw werd opgetrokken boven de overdekte speelplaats. Op 2de Kerstdag werd de zaal voor het eerst gebruikt. Dit om het kerstfeest te vieren van het zangkoor.

Ook de meisjesschool barste uit haar voegen, 265 meisjes liepen er school. In 1977 werden er opnieuw 4 klaslokalen tegen de bestaande bouw toegevoegd. Deze bouwactiviteiten waren nodig, daar de Kantonale Bouwmaatschappij steeds meer en meer wijken bijbouwde om de mijnwerkers te huisvesten. Zo groeide het leerlingen aantal in de meisjesschool mee met de groei van de arbeiderswijken. Arbeiderswoningen waarin zich vele verschillende nationaliteiten vestigden. En waarvan de kinderen allemaal welkom waren in onze school.

De schoolbevolking van de meisjesschool bedroeg in:

1924- 26 leerlingen in 1 klas

1941- 277 leerlingen in 8 klassen

1951- 315 leerlingen in 10 klassen

1977- 265 leerlingen in 11 klassen

Hieronder waren 137 leerlingen van gastarbeiders (7 verschillende nationaliteiten)

1993- 179 leerlingen in 11 klassen

DIRECTIES MEISJESSCHOOL

01-09-1924 / 30-04-1926	Zuster Philomène (Maria Cornelissen) bijgestaan door Zuster Cecile (Anna De Preter)
01-05-1926 / 30-09-1926	Willems Martha
01-10-1927 / 30-08-1937	Zr. Philomène

01-09-1937 / 30-08-1960	Mère Juliënne (Claessen Ida)
02-12-1940 / 07-01-1941	Stevens Alice
01-09-1960 / 31-08-1967	Mère Berchmans (Cecile Balette)
01-09-1967 / 30-06-1969	Zuster Madeleine (Madeleine Porta)
01-09-1969 / 15-07-1977	Zuster Angeline (Maria Tuts) zij trad in bij de zusters Clarissen.
06-01-1968 / 30-01-1977	Lemmens Helene (3x plaatsvervangend, in deze periode)
15-07-1977 / 04-08-1983	Mr. Oeyen Jos
01-09-1983 / 01-11-1988	Mevr. Put Josée
01-11-1988 / 31-08-1994	Mevr. Veestraeten Rosa

1978 EEN BEWOGEN JAAR.

De lessen Nederlands voor de buitenlandse kinderen mogen verdubbeld worden. Het personeel van de jongensschool is nu gestegen tot 18 onderwijzers.

Toestand van de school: Belgen : 182 = 58%
 Anderstaligen : 133 = 42%

11 januari:

Met verslagenheid wordt er medegedeeld dat br. Erik (Jean Daemen) zijn ontslag nam als lid van de congregatie. Gezien de toestand in Berkenbos werd er door een overeenkomst van de broeders ter plaatse, het provinciaal hoofdbestuur en het schoolcomité besloten, br. Erik ter plaatse in de school op te nemen en als bestuurder verder te laten fungeren.

21 januari :

In "Het Belang van Limburg" verschijnt een artikel over het kinderkoor "De Zingende Hartjes". Het koor hoopt in oktober-november van dit jaar zijn 10-jarig bestaan te vieren in samenwerking met andere koren.

Paasverlof:

Door het provinciaal bestuur was de toelating gegeven in het klooster nieuwe ramen te plaatsen. Dit werk werd uitgevoerd gedurende het paasverlof. Het klooster kreeg er een heel nieuw uitzicht mee.

Na het verlof nemen 3 juffrouwen de plaats in van 3 voorlopig benoemde onderwijzers. (Jans Judith, Baptist Bertha en Put Josée). Deze onderwijzeressen kwamen van de Voort. Die school was gesloten en daar de leerkrachten op de reffectatielijst stonden, werden ze bij ons ingeschakeld.

Zingende Hartjes:

Op zondag 7 mei werd er een volksfeest gehouden onder de titel :
 " Heusden-Zolder musiceert en danst rond de meiboom."

Verleenden hun medewerking: De Zingende Hartjes

Jeugdkoor "Vogelzang" van Zolder.

Dansgroep "De Akkermennekens" van Berkenbos.

"Sint Ceciliakoor" van Zolder.

Fanfare "De Heidegalm" van Berkenbos.

Fanfare "De Verenigde Vrienden" van Heusden-centrum.

Beiaardier Jo Haazen.

Al de aanwezigen: volksliederen.

Dit alles ging door op de feestelijk versierde koer van de school.

Het schooljaar eindigde en herbegon met een klein verschil in het aantal leerlingen. Door de nieuwe maatregelen van het ministerie mochten er ook 2 godsdienstleraars aanvaard worden voor de islamieten. Dat was een goede verbetering, daar 1/3 van de leerlingen islamiet zijn.

Dat bracht de toestand op de school tot een volgend resultaat:

14 onderwijzers voor 14 klassen.
1 taakleraar.
2 onderwijzers voor Nederlands (voor vreemdelingen)
1 juffrouw voor lichamelijke opvoeding.
2 godsdienstleraars voor de Islam.
1 bestuurder.

Leerlingen:

173 Belgen.

139 Anderstaligen

106 Turken

12 Marokkanen

11 Spanjaarden

8 Italianen

2 Polen.

194 leerlingen volgen de katholieke godsdienst.

118 leerlingen volgen de islamitische godsdienst.

Br. Alfons Moens werd wegens ziekte ter beschikking gesteld vanaf 20 november 1977. Hij ging op pensioen op 1 januari 1979. Hij stierf in Berkenbos op 30 juni 1985.

De broeders genoten dat jaar van een leerzame en goede vakantie. Na de retraite gingen br. Paul en br. Robert naar Wenen en kwamen met muzikale gedachten weer, om ze ten dienste te stellen van de parochie en de gemeenschap.

Verder brachten ze met het zangkoor nog 10 dagen door in Tirol.

1979

Op 14 januari hadden we de gelegenheid het jubileumfeest van br. Omèr op te luisteren met het zangkoor. Het was een koude maar heerlijke reis naar Oostakker.

Op 8 juli stond onze school weer op de bres voor de 11-juliviering in samenwerking met de koren en de fanfares van Heusden-Zolder. Het was geen politieke viering, maar een deugdelijk Vlaamsvoelende samenkomst.

Met het jeugdkoor gingen br. Paul en br. Robert naar Oostenrijk voor 10 dagen. Het jaarconcert had weer plaats en dit op 27 oktober.

DIRECTIES JONGENSSCHOOL

12-08-1926 / 31-11-1927 : Br. Alfred-Stas Alfred

31-11-1927 / 20-09-1929 : Br. Michiel-De Mol Paul

21-09-1929 / 30-06-1935 : Br. Pepinus-Beernaert Marcel

30-06-1935 / 04-01-1940 : Br. Edgard-Backeljau Edgard

05-01-1940 / 01-10-1944 : Br. Oscar-De Mol Oscar

02-10-1944 / 31-12-1946 : Br. Johannes-Adriaenssens Ernest

01-01-1947 / 30-08-1951 : Br. Boudewijn-Meeus Albert

03-09-1951 / 27-06-1957 : Br. Johannes-Adriaenssens Ernest

01-09-1958 / 31-08-1962 : Br. Aufridius-Pissens Frederik

01-09-1962 / 31-08-1968 : Br. Rembertus-De Haecke Leo

01-09-1968 / 01-10-1988 : Br. Erik-Daemen Jean

02-10-1988 / 30-09-2000 : Baptist Marcel

01-10-2000 / : Ramakers Rita

SCHOOLBEVOLKING JONGENSSCHOOL

1926 : 66
1930 : 150
1940 : 239
1950 : 288
1957 : 360 (hoogste aantal leerlingen)
1960 : 280
1970 : 301
1980 : 296
1990 : 209
1994 : 356 (gemengd onderwijs)
2000 : 267

1980: JUBELJAAR VAN DE CONGREGATIE.

In een samenkomst met het onderwijzend personeel werd een viering vastgelegd. Het volgende werkplan werd opgesteld. In de lessen catechese zal het leven van de stichter in evangelische zin worden behandeld. Lessen van aardrijkskunde zullen een beeld scheppen van de plaatsen in de wereld waar de broeders werkzaam zijn. In de geschiedenisles, bijzonder vanaf de Franse Revolutie tot op heden, zal het werk van de broeders gesitueerd worden. Ook de noodzaak van de verschillende werken van naastenliefde, vroeger en vooral nu in de derde wereld. Een expositie werd voorzien.

24 februari

Deze dag kwam ons plan dwarsbomen. Met verslagenheid ontvangen we het bericht en droevig nieuws dat br. Paul bij een ongeval de dood vindt.

Zijn heengaan liet een grote leemte in onze werkzaamheden. Het leven gaat door. God zalft waar Hij beproeft. De opgezette plannen voor het jubeljaar worden weer ter handgenomen. In de eetzaal van de school werd een expositie opgesteld over het werk van de broeders. In iedere klas werd er een diareeks met uitleg getoond over het werk van de Stichter, de Missie's, enz... De lessenreeksen werden verder uitgewerkt.

In het parochieblad werd een korte schets gegeven van de geschiedenis van de congregatie en meer bijzonder over Heusden. Op 8 mei had er een dankmis plaats om 10 uur. Na de mis was er gelegenheid voor de mensen van Heusden, de expositie te komen bezoeken. Dit is prachtig gelukt en er werd flink wat gepraat over de broeders van vroeger en zoveel dingen die de bevolking samen met de broeders hebben beleefd. In de loop van diezelfde week werd er nog een dia-avond gegeven voor de mensen van Berkenbos.

1983

Na een lange lijdensweg, verliest Jos Oeyen directeur van de meisjesschool, zijn strijd tegen een slepende ziekte. José Put neemt zijn taak over.

AFSCHIED VAN DE ZUSTERS EN BROEDERS

Door het steeds inkrimpen van geestelijken, zowel bij de zusters als bij de broeders, werd beslist de orde terug te roepen naar hun hoofdzetel. De zusters hadden geen geestelijken meer ter beschikking om de zorg van de school nog verder te dragen. De meisjesschool werd op 30 juli 1987 overgemaakt aan de parochie. Er werd een nieuw schoolbestuur opgericht die de school in goede banen moest begeleiden. Met veel spijt in het hart zagen we de zusters onze parochie verlaten. Een afscheid waar vele jaren noest werken aan vooraf ging.

Ook de broeders keken tegen een tekort aan geestelijken aan, ook zij dienden maatregelen te nemen. De dood van Br. Robert, die bij een verkeersongeval omkwam in 1985, benadrukte hun tekort aan broeders. Er werd gedacht aan verhuizen naar Oostakker. In stilte werd er gepolst naar de bereidheid van de parochie om ook deze school in hun schoot op te nemen. Er wordt een nieuw schoolbestuur hiervoor opgericht die de overname zal ter harte nemen. Dit gebeurt op 22 augustus 1990.

AFSCHEID

Het afscheid van de broeders vond plaats op 9 december 1990 in het "Ontmoetingscentrum". Een oud-student en later leerkracht verwoorde zijn ervaringen met de broeders op een ludieke wijze. Een pracht van een verhaal over al de activiteiten van de broeders in onze parochie. Hier volgt zijn afscheidsrede:

"Als dit geïllustreerd verhaal een boek zou zijn, dan zou op de eerste bladzijde misschien dit geschreven staan: de ik-persoon, ben ik niet, maar een samensmelting van vele mensen van Berkenbos tussen 7 en 70 jaar. De namen echter van de andere personen zijn levensecht, ook wat ze gezegd en gedaan hebben."

In 1925 veranderde er veel in Berkenbos. Er waren al bervoetse mannen gekomen in bruine pij, een witte koord om de lenden met een grote paternoster aan bengelen. Hun haar was ook op een weinig fatsoenlijke manier geknipt. Het waren allemaal paters, van de soort, wist mijn oma, als het Heilig Paterke van Hasselt.

Toen kwamen er nog andere mannen, ook met een kleed aan, maar een zwart, zonder witte koord, wel met een grote paternoster met een medaille in het midden en ze hadden zwarte kousen aan en schoenen! Als wij 's morgens langs de assenstraten van de cité naar de kerk gingen, kwamen wij altijd die zwart geklede mannen tegen. "Dag broeders," zei mijn grootmoeder. "nog een jaartje en dan mag de kleine bij u komen." Nu daar had ik het niet zo erg op. Bij die zwarte mannen! Die ene wel. Die lachte altijd. Hij kon ook mooi zingen in de kerk. En ik hoorde de mensen zeggen dat hij het "kakelnesteke" was. "Dat mag je nooit zeggen," zei mijn grootmoeder, "die broeder heet Archangelus".

"Ja, grootmoeder... waarom zeggen de mensen dan kakelnesteke?". "Wel manneke, omdat hij de jongste is van de broeders". "En die andere met zijne kletskep, is dat dan de oudste?" Toen kwam bompa in de buurt. Hij lachte, ik hoor het nog, en hij zei: "Nee manneke, die heeft een glazen pan gestoken, maar eigenlijk heet hij broeder Constant."

Dat was mijn eerste kennismaking met de broeders. En ik vond ze formidabele mannen. De oudste, die ik maar stilletjes 'kletskep' bleef noemen en de jongste, die ik maar 'Kasius' noemde omdat hun namen zo moeilijk waren, konden fijne muziek maken in de kerk. Ze zongen in een taal die ik niet verstond, zoals de pater voor in de kerk zong. "Latijn" zei grootmoeder. Maar het was nog fijner als ze speelden en zongen van "Te Lourdes op de bergen" want dat verstond ik en het refrein kon ik meezingen van "Avé, Avé..." en ik kende al verschillende strofen. Die had ik bij die dikke juffrouw Lucienne geleerd in de kakschool. Het verhaal kende ik ook, dat had mijn moeder verteld.

En ook het verhaal van een kleine broeder, ook echt gebeurd, die achter in het bos van de broeders, een grot gemetst had, precies dezelfde als in Frankrijk, waar onze Lieve Vrouw verschenen was. En onze broeders hadden die Lieve Vrouw van Lourdes als patrones gekozen.

Eerst zaten de broeders in een citéhuis, maar dan bouwden ze een school, en daar kon je van alles leren. Nu zat ik nog in de kakschool, bij die dikke juffrouw, maar binnenkort zou ik naar de broeders gaan en echt leren.

Hoe dikwijls ik als broekventje thuis binnengelopen ben en geroepen heb: "Ma, ik heb de broeder weer gezien. Hij is bij Jefke tiktak binnen". (Jefke was garde op de charbonnage. Waar tiktak vandaan kwam, weet ik niet meer. Maar ik had van hem meer schrik als van Zwarte Piet. Die was er maar een dag of tien per jaar en Jefke was er altijd.)

Het volgende jaar kwam. Was me dat een gebeurtenis! Zoveel jongens! Geen meisjes meer! Geen juffrouwen en geen soeurkes en geen mère! Allemaal broeders en ook meesters. Er was ook een Franse meester, die heette Lucien. Ik heb lang geloofd dat hij familie was van Bernadetteke. Maar daar was radicaal mis in. Ik mocht bij de plezante broeder zitten: Broeder Casius! Met nog wel 40 andere cadetten.

Maar eens kwam er toch een juffrouw, het had iets te maken met de oorlog. Het was een malse juffrouw en ze heette Maria Houben.

Die broeders hadden allemaal moeilijke namen. Eén broeder was overste. Daar was iedereen bang van, ook de meesters, en de broeders nog het meest van al. En broeder kakelnesteke leerde ons van AAR en ROOS en JUK met tekening en al. De broeder zei ons dat we later in het evangelie nog zouden leren van JUK, iets van: het juk is licht of zoiets, maar daar verstonden we de dingen niet van.

In die tijd was het nog zo van iedere dag naar de mis te gaan. En op zondag naar de hoogmis en in de namiddag naar het lof. Als we toen van de kerk kwamen, was ons kostuum doortrokken van wierook, gelijk nu als we van 'Ons Huis' komen, maar dan van de ...sigarettenrook.

Wie stond daar altijd met zijn armen te zwaaien voor in de kerk? Juist: broeder Archangelus.

Ik had ondertussen zijn naam goed leren zeggen. Wie speelde op de muziek achter in de kerk als Jaak er niet was? Broeder Oscar! Een Krak! Dat zegden onze ouders toch.

Wel, die leerden ons, samen met de plezante broeder, en de 'kletskep' broeder Constant, en nog een andere die we de 'witte' noemden, maar door de groten Br. Vicaris genoemd. Zij leerden ons zingen in de kerk. Het eerste kinderkoor was geboren.

En toen wat jaren later. Het was het zevende studiejaar. Toen kregen we ineens een broeder met vlammende karbonkels van ogen. Hij zwierde het achterste van zijn zwart kleed, zo een soort lap, over zijn schouder. Het was juist de paus in het zwart. Ons ma zei het ook: "die broeder is juist onze paus. Als hij witte kleren aan had en zo een wit potske op zijn kruin, ge zoudt zweren dat het Onze Heilige Vader is."

Veel later hoorde ik dat de meesters hem Pie Douze noemden. Wij zegden er 'klumpke' tegen.

Maar zijn echte naam was broeder Columbus. Miljaar! Als die in de klas begon voor te dragen, dan kregen we kippenvel over heel ons lijf. En hij bekeek ons dan alsof hij ons wilde hypnotiseren. En die broeder, hoe kon het ook anders, stond aan de wieg van onze toneelbond: St. Bona.

Pater Jezuald startte op het einde van de oorlog met de Chiro en we trokken daar natuurlijk naartoe. Ongelooflijk maar waar, de broeders waren weer present. Br. Archangelus kwam de zangstonde geven. "De trommel" sloeg doorheen Berkenbos en "Kempenland aan de Dietse kroon" mochten we nog zingen zonder schuin bekeken te worden. De machtigste vogel van storm en wind keek naar de blauwvoet. Mijn grootmoeder zei dan: "ik weet niet waar die broeder het blijft halen, het manneke ziet och arme zo af van de astma." Maar hij deed het!

Broeder Johannes, klein maar dapper, kwam ons nieuwe spelen uitleggen en hield het slotverteltje. Broeder Darius, nog een vedette, speelde met ons op de Galgenberg en trok met ons op kamp naar Beerse en leerde de oudsten zwemmen in de kleiputten. Zalige tijd...

En dan kwam het achtste studiejaar. Het ging serieus worden. We kregen ook een serieuze broeder: broeder Johannes, ge weet wel, de verteller van de Chiro. Het was ne straffe in straf geven.

“Vijf keren werkwoordvervoegingen!” Met de tijd legden we allemaal een reserve aan. Kwestie van op tijd erbij te zijn.

En na de klas kwam pater Gratianus. Ook’ ne witte’! Hij kwam ons zeggen wat we na de Chiro moesten doen. Bij de KAJ komen. Hij leerde ons wat die drie letterkes betekenden. Hij leerde ons heel de werking, hier in de parochie, in onze provincie, in Vlaanderen, ja, zelfs in de hele wereld. Broeder Johannes vertelde ons in de geschiedenislessen of was het catecheselessen over Kanunnik Cardijn. En dat wij nu al jong-kajotters waren. En wie zat daar ’s avonds in het patronaat? Natuurlijk een broeder die met ons mee kaarten of biljarten. Er werd van alles gedaan bij de KAJ. Ook toneel gespeeld. Ja, ja! Toen kwam die broeder met zijn karbonkelogen weer op de proppen. Uit die kajottersgroep, distilleerde hij, samen met pater Gratianus en nog een paar vedetten uit die tijd een toneelgroep. Een toneelgroep in een dorp vol Franciscanen moest natuurlijk een Franciscaan als patroon hebben. Het werd de Heilige Bonaventura. Te lang natuurlijk voor jonge mannen: Sint-Bona zou het worden.

Terwijl broeder Columbus zich uitsloofde aan regie, stillekes miljaarde omdat zijn spelers nooit op tijd kwamen, was er weeral een andere overste gekomen. Potverdorie een fijne hoor! Hij was met penselen en verfborstels handiger dan de mannen van Claes met mortel en truweel. Wie herinnert zich niet het machtige sneeuwlandschap en de afschuwelijke hel van Pietje Vogel en Schrobberbeek. Als het doek in de patronaatzaal piepend openschoof en het achterdoek heel langzaam belicht werd, ging er door de zaal een eerbiedig “Ooooo...”

We hebben nooit geweten dat broeder Columbus of broeder Boudewijn na een voorstelling kwamen groeten om een applaus in ontvangst te nemen. Wat een kunstbeoefening werd ons voorgedaan en voorgeleefd in prachtige vriendschap en groepsgeest!

Wanneer broeder Aufried kwam en de toneelkring gemengd werd, en onze broeder noodgedwongen in die tijd zijn schup moest afkuisen, bleef hij toch nog als ‘onder-proost’ zoals wij dat noemden, achter de schermen voor alles en nog wat zorgen.

Geschiedenis wordt niet geschreven tien of twintig jaar na gebeurde feiten: dat komt veel later. Maar toch, nu mogen we het reeds zeggen; het stille, nooit genoeg geprezen werk van broeder Erik, we denken aan zijn migrantenwerk, zijn schoolwerk, zijn zeer moeilijke taak als directeur van leken en kloosterlingen, en nog zoveel andere kiese dingen die hij als eenling moest oplossen. We mogen nu reeds zeggen dat het prachtige parochiale werk van broeder Alfons zaliger gedachtenis, het heilige werk van onze zo goede vriend en leidsman broeder Robert, in Berkenbos voor eeuwig zal blijven voortleven.

Mogen we nu dan ook eventjes in herinnering brengen, het levenswerk van broeder Paul, de “Zingende Hartjes”.

We zijn er ons van bewust dat we heel wat broeders vergeten zijn, dat er heel wat namen niet vermeld werden. Mannen die in stilte in de keuken stonden, de deur openden voor heel wat sukkelars die kwamen aanbellen met hun handen open, mannen die in de hof werkten en de overvloed van groenten wel wisten te brengen waar ze wisten dat het nodig was.

We zijn er ook heilig van overtuigd, dat als alles gegaan had zoals de broeders het wensten, het nu heel anders geweest was.

Droomde men ooit niet van een technische school in Berkenbos?

Het kind wordt volwassen, de tiener kijkt anders tegen het leven aan, de volwassene begrijpt meer, de derde leeftijd evalueert...

Steeds zal ons bijblijven als we bij broeders kwamen, die in onze fijne parochie geleefd en gewerkt hadden, als we bij hen eens op bezoek kwamen, dat ze altijd vroegen:

“Dat van Limburg, je weet wel, zing dat nog eens voor ons!

Want... Limburg... zo is er maar één”.

GEMENGD ONDERWIJS

Er werd al lang gepraat over gemengd onderwijs in de plaatselijke besturen, door toedoen van vooral de ouders, die ook vragende partij waren, werd de koe met de horens genomen en werd er aan dit probleem alle aandacht geschonken.

Bij het vertrek van de broeders werden de gebouwen overgedragen aan het nieuwe schoolbestuur, ook de zusters deden dit. Dat alles moest opnieuw herbeschreven worden en overgebracht naar één vzw. Het schoolbestuur van de jongensschool bleef behouden en deze van de meisjesschool werd opgeheven. Al de bezittingen werden overgedragen. Dit alles gebeurde reeds op 17 november 1993. Daar er toch geen technische school zou komen werden de gronden die daar voor voorzien waren langs de schansstraat verkaveld en verkocht door de broeders, eerder was er al grond verkocht voor de aanleg van de tennisterreinen.

Het vroegere klooster werd verkocht aan de vzw de Schans. Het achterliggend bos werd door het schoolbestuur aangekocht en aanzien als uitbreidingsgebied voor de toekomst.

Na een behoorlijk lange voorbereidingstijd was het gemengd onderwijs een feit in Berkenbos. De overgang verliep feilloos dankzij een degelijke voorbereiding van het leerkrachtenkorps.

In 1994 gingen de meisjes- en jongensschool samen over naar gemengd onderwijs, met hoofdzetel op de Pastoor Paquaylaan 123. De school startte met 357 leerlingen (178 jongens en 179 meisjes). Toch een merkelijke daling van het aantal kinderen, als we de jaren '60 bekijken. Toen waren er meer dan 700 kinderen in de twee scholen samen, zonder de kleuters mee te rekenen.

LAGERE SCHOOL

De directiezetel voor het lager onderwijs werd ingenomen door Mr. Baptist Marcel, die onmiddellijk ervaarde dat gemengd onderwijs ook gemengde problemen met zich meebracht. Zo dienden de toiletten dringend gescheiden te worden, een scheidingswand bracht een voorlopige oplossing. Ondertussen was het wachten op de goedkeuring van de dienst bouw van het ministerie (DIGO) voor de nodige subsidies. In spoedprocedure werd dit goedgekeurd en er werd onverwijld begonnen aan de bouw. Zo kwam er op korte tijd een gescheiden afdeling van de toiletten voor jongens en meisjes, plus een toilet voor mindervaliden. Deze werden geplaatst onder de eetzaal.

De informatica doet zijn intrede in de school. Computers worden aangekocht naargelang het budget dit toeliet. Na een paar jaren bezit de school al een prachtig uitgerust computerlokaal dat gretig wordt ingepalmd door vingervlugge kinderen.

Schoolbanken en stoelen werden met hulp van de parochie in al de graden vernieuwd. Zo stond de school er als nieuw bij, van binnen. De gebouwen langs buiten, was andere koek. Deze waren aan een grondige opknappbeurt toe. Een lijvig dossier wordt opgemaakt en opgestuurd naar Brussel. Daar zijn ze niet zo vlug en geven het sein om te wachten. Dat wachten zal acht jaren duren.

Marcel gaat met welverdiend pensioen op 30 september 2000. De vele plannen die hij heeft helpen voorbereiden zullen door zijn opvolgster dienen afgewerkt.

Op 1 oktober 2000 wordt de directiestoel door het schoolbestuur toevertrouwd aan Ramakers Rita. De bouw van een olieopslagplaats is haar eerste bouwproject, daar de oude ton nog op grondgebied lag van "De Schans". Het gebouw wordt door twee vrijwilligers opgetrokken (Pol en Henr Claes) Twee tonnen van elk 5.000 liter krijgen er hun plaats.

Eind 2003 krijgt de school eindelijk groen licht om met de planning van de renovatie te beginnen. Ook de provincie die het fonds van de vroegere mijnscholen beheert geeft een toelage van dertig procent op de werken. (Zolder-mijn had geen mijnschool, de school van Berkenbos die ontstaan is uit de vroegere franse klassen van de mijn werd derhalve gekozen als zijnde de vervangende mijnschool van KS) De nodige plannen, ramingen en bestekken werden klaargestoomd zodat de

openbare aanbestedingen kunnen plaatsvinden. De ganse school zal zowel binnen als buiten een grondige beurt krijgen. Al de nodige voorzieningen, sanitair, verlichting, datakabels, inbraakbeveiliging, vloer, plafond, elektriciteit, ramen en deuren, worden allemaal vernieuwd. De school zal er weer staan als nieuw.

De firma Inrebo uit Wilsele is de laagst ingeschrevene en zal de renovatiewerken uitvoeren, de totale kostprijs van dit alles zal uiteindelijk oplopen tot 889.531,72€. De werken zullen een gans jaar 2005-2006 in beslag nemen en de kinderen moeten geregeld van klas verhuizen om de werken niet op te houden.

Gelukkig hebben we nog de vroegere meisjesschool waar we onze kinderen veilig in onder kunnen brengen. De renovatie is na oplevering schitterend gelukt. Onze school beschikt nu over al het mogelijke comfort om de kinderen in een aangepaste stijl onderricht te geven.

2006: de school na de renovatie

2008: Fietsendiefstal noopt het schoolbestuur om twee bijkomende poorten te plaatsen om deze plaag een halt toe te roepen. Zo kunnen de kinderen hun fietsen weer op een veilige plaats stallen.

Door het overlijden van onze architect (Peter Zeelmaekers) tijdens de renovatiewerken is de nieuwbouw van vier lokalen zowat op een dood spoor terecht gekomen. Er wordt een nieuwe architect op dit werk gezet (Bart Vanoppen). De plannen en lastenboek komen klaar begin 2009. We kunnen weer aan de slag.

Het jaar 2010 zal er één zijn van afbreken en bouwen. Het vroegere directielokaal, het personeelslokaal en de opslagplaats voor mazout worden afgebroken. Vier nieuwe lokalen zullen er bijkomen. De vestigingsplaats van de vroegere meisjesschool wordt opgeheven op 30 juni 2010. Al de kinderen zullen dan hun thuis vinden op één vestigingsplaats in de vroegere broedersschool. Op 1 september 2010 start de aannemer met de nieuwe bouw. De laagst ingeschrevene is de firma Reynders uit Houthalen, voor de prijs van 709.967,15€. Onvoorziene werken brachten nog eens meerkosten voor de school met zich mee.(54.450€)

9 juni 2010; een dag om dank u wel te zeggen, want de leesmoekes bestaan reeds 30 jaar. Stille werkers die met veel inzet al zovele jaren de kinderen begeleiden bij het lezen

Op 1 september 2012 worden deze 4 nieuwe lokalen in gebruik genomen. En nog is het niet gedaan, al de klassen krijgen digitale borden zodat onze kinderen met de meest hedendaagse technologie onderwijs krijgen.

2013: De speelplaats, nog zo een doorn in de ogen van velen. Een onderzoek bij leerlingen, ouders en leerkrachten brachten vele vragen en noden samen. Uit die mix zal er een mooie speelplaats verrijzen. Met een berging, een fietsenstalling, een overdekte speelplaats, een verhoogd podium, verschillende speeltuigen en nog plaats voor balspelen. Dit alles komt aan de voorkant van de school. Architect Tholen Dominic uit Zonhoven werkt deze plannen uit. Gelet op de grote uitgave (raming 416.475€) die de school zich moet getroosten zal dit in verschillende fasen gebeuren. Het bos achter de school zal in een latere fase als een groene speelplaats gebruikt worden.

KLEUTERSCHOOL

De kleuterschool werd een autonome school in 1994 met als vestigingsplaats, het vroegere adres van de meisjesschool, namelijk Sint-Maartenlaan, 6.

De vroegere directrice Veestraeten Roza van de meisjesschool nam de leiding waar. Ook zij vernieuwde de lokalen met een nieuwe vloer. Al het meubilair werd vernieuwd, stoeltjes en tafeltjes werden door middel van een vijfjarenplan allen vervangen. De grote bergingsruimte werd verbouwd tot een extra klaslokaal. Ook de centrale verwarming kreeg een nieuwe stookketel. Een leraarslokaal werd in een vrijgekomen lokaal ingericht

Op 1 september 2000 werd de directiestoel ingenomen door Mr. Maex Jos, in vervanging van Mevr. Veestraeten Roza die op pensioen ging. De speeltuin is in slechte staat. Al de onveilige speeltuigen worden volledig afgebroken en vervangen door een grote zandbak waarin al de nieuwe speeltuigen geplaatst worden, dit om de veiligheid te waarborgen aan onze allerkleinsten.

Door het jarenlang dalend aantal kleuters in onze school, komen er lokalen vrij. Plannen worden er dan ook gesmeed om deze ruimten zinvol in te vullen. Een directielokaal met secretariaat, een personeelslokaal, een eetzaal voor de kleuters en de vernieuwing van de elektriciteit, brand- en inbraakbeveiliging zijn de prioriteiten. Plannen worden gemaakt voor deze verbouwingen en opgestuurd naar Brussel. Weer is het.....wachten. In 2004 is het eindelijk zover dat de werken kunnen starten. De firma Margema uit Dilsen-Stokkem zal de werken uitvoeren voor de som van 159.051 €

In 2004 verlaat Jos Maex de school om elders een grotere school te gaan leiden. Mia Evens neemt zijn plaats in.

Het aantal kleuters bedroeg in:

1925- 61

1941- 171

1954- 253

1977- 230

1993- 184

2000- 146

2006- 98

2010- 112

DIRECTIE

1994-2000: Veestraeten Rosa

2000-2004 Maex Jos

2004- Evens Mia

RENOVATIES

2008: Om de energierekening in dalende lijn te krijgen, besluit het schoolbestuur al de ramen van de kleuterschool te vervangen. De stalen ramen met enkel glas hadden hun beste tijd gehad.

Een betoelaging van Agion wordt verkregen via een verkorte procedure. De provincie geeft ook een toelage uit het fonds van de tuinwijkscholen.(de opzij gezette KS gelden om de mijnscholen op te fleuren) De firma RP-Products uit Heusden is de laagst ingeschrevene voor het plaatsen van aluminiumramen met dubbel veiligheidsglas, voor de som van 49.950 € excl.BTW.

Nieuwe ramen en geen gordijnen, dat is geen zicht. De directrice vraagt en krijgt loverdrapes.

2010: Ook de riolering was met de jaren gaan verzakken en was dringend aan vernieuwing toe, de verstoppingen waren niet meer te tellen. Al de toiletten kregen een grote spoelbak, WC-brillen werden geplaatst en al de kraantjes van de wasbakken en aflopen werden vernieuwd. Onze vaste

sanitairman Benny Tielens heeft dit heel netjes opgelost. Alles loopt nu naar waar het naar toe hoort te lopen!

2012: het dak heeft zijn beste tijd gehad en moet dringend vernieuwd worden. De overbodige schouwen worden afgebroken en het dak van alle mos ontdaan. Om aan de nieuwe normen te voldoen zullen we het plat dak voorzien van een goede isolatie en afwerken met duurzame materialen. De offertes worden aan Agion in verkorte procedure ter goedkeuring voorgelegt.

Deze werken worden uitgevoerd door de firma Luyks uit Stevoort voor de som van 64.488 €.

2013: de fietsenstalling is dringend aan vervanging toe. Deze wordt dan ook vervangen door een houten bouwsel met een kleine berging. De firma Timber Works uit Schriek neemt dit ter harte voor een kostprijs van; 18.331€ excl.btw.

De vernieuwing van de speelplaats aan de lagere school doet ons ook eens kijken naar onze eigen speelplaats. En raar maar waar, er moet hier ook flink aan gewerkt worden. Dit moet echter nog wat wachten tot het dossier van de lagere school is afgewerkt. Maar plannen worden er al wel gemaakt!

De oude gebouwen van de vroegere meisjesschool steken toch wat de ogen uit. Is dit niet een mogelijkheid voor uitbreiding? Een grote eetzaal, een binnenspeelplaats en nog wat lokalen zouden erg van pas komen. Plannen genoeg, maar wat met de nodige centen?

INFO

- Met dank aan de Heemkundige kring van Heusden.
- Uit de analen van broeder Neon
- Archief van Oostakker
- Archief van de scholen
- Bijdrage van oud-leerkrachten

Klasfoto's en aanvullingen van deze geschiedenis zijn altijd welkom bij;

Vrije Lagere School Berkenbos
Pastoor Paquaylaan, 123
3550 Heusden-Zolder
011/573620
vlberkenbos@gmail.com

Of bij;

Tielens Louis
Singelstraat, 72
3550 Heusden-Zolder
011/572918
Louis.Tielens@telenet.be

Engleem van de broeders van Onze Lieve Vrouw Van Lourdes